

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

Diplomska naloga

OBDAVČITEV DOHODKA IZ ZAPOSLOTITVE

Darja Krivec

Koper, 2008

Mentor: izr. prof. dr. Franko Milost

POVZETEK

V diplomski nalogi je obravnavana obdavčitev dohodka iz zaposlitve. V zadnjem času se na področju obdavčitve v Sloveniji vrstijo številne spremembe. V diplomski nalogi so opredeljeni davki in davčni sistem ter aktivnosti davčne reforme, ki je pripomogla k izboljšanju veljavnega sistema. S proučevanjem literature je bil raziskan Zakon o dohodnini, pri katerem je bila pozornost usmerjena na bistvene novosti, ki se nanašajo na dohodek iz zaposlitve. Proučevanje je bilo usmerjeno na temeljne zakonitosti dohodka iz zaposlitve, davčnih olajšav ter davčne osnove in davčnih stopenj. Področje obdavčitve dohodka iz zaposlitve je zelo obsežno in celovito, zato moramo nanj tudi tako gledati.

Ključne besede: dohodek iz zaposlitve, davki, dohodnina, davčni zavezanci, davčne olajšave, davčne stopnje.

ABSTRACT

Personal income taxation is dealt with in this diploma work. Lately, in the taxation sphere in Slovenia has been many changes. Taxes and the tax system are defined in this diploma work. The activities of tax reform led to improvement of the existing tax system. By studying the literature, law of personal income tax has been researched, whereby the attention has been pointed to main novelties which consider personal income. The research has been targeted to basic lawfulness of personal income, tax reliefs, tax bases and tax rates. Personal income taxation is very wide and integrated sphere, that is why has to be treated in this way.

Key words: personal income, tax, personal income tax, tax payer, tax relief, tax rate.

UDK: 336.226.112.1(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
2	Davčni sistem in davki.....	3
2.1	Davčni sistem	3
2.2	Davki	4
3	Davčna reforma	7
3.1	Reforma davčnega sistema.....	7
3.2	Davčna reforma.....	7
4	Dohodnina	11
5	Zakon o dohodnini.....	15
5.1	Temeljna načela in izhodišča ZDoh-2.....	15
5.2	Splošne določbe zakona	16
5.3	Zavezanec za dohodnino in obseg davčne obveznosti.....	16
5.3.1	Rezident.....	17
5.3.2	Nerezident.....	18
5.4	Predmet obdavčitve.....	19
5.4.1	Splošna pravila.....	20
5.4.2	Dohodek.....	20
5.4.3	Oprostitve plačila dohodnine	21
6	Dohodek iz zaposlitve	25
6.1	Dohodek iz delovnega razmerja.....	25
6.1.1	Plača in nadomestila plače.....	26
6.1.2	Regres za letni dopust, jubilejna nagrada, odpravnina in solidarnostna pomoč	27
6.1.3	Povračilo stroškov v zvezi z delom	27
6.1.4	Boniteta.....	27
6.2	Dohodki iz drugega pogodbenega razmerja.....	28
6.2.1	Prejemki po podjetniških pogodbah	28
6.2.2	Avtorski honorar	29
6.2.3	Prejemki študentov in dijakov	29
7	Davčne olajšave.....	31
7.1	Splošna olajšava.....	31
7.2	Osebna olajšava.....	31
7.3	Posebna osebna olajšava	32
7.4	Posebna olajšava – olajšava za vzdrževane družinske člane	32
7.5	Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	34
8	Davčna osnova in davčna stopnja	35
8.1	Davčna osnova	35

8.2 Davčna stopnja	35
9 Akontacija in odmera dohodnine	37
9.1 Akontacija dohodnine	37
9.1.1 Obrazci za obračun davčnih odtegljajev	38
9.1.2 Posebnosti pri akontaciji dohodnine iz dohodkov iz zaposlitve	39
9.2 Odmera dohodnine	40
10 Obdavčitev dohodka v praksi	43
10.1 Izračuni dohodka iz zaposlitve za prvi dohodninski razred	43
10.2 Izračuni za dohodke iz zaposlitve za srednji dohodkovni razred	52
10.3 Izračuni za dohodke iz drugega pogodbenega razmerja	62
11 Sklep	65
Literatura	67
Viri	68

SLIKE

Slika 4.1	Prihodki konsolidirane globalne bilance javnega financiranja	12
-----------	--	----

TABELE

Tabela 4.1	Davčni prihodki konsolidirane globalne bilance	13
Tabela 5.1	Razlike med rezidentom in nerezidentom	19
Tabela 8.1	Stopnje dohodnine za davčno leto 2008	35
Tabela 8.2	Davčne stopnje v obdobju od leta 2005 do 2007.....	36
Tabela 10.1	Izračun za primer 1 v EUR.....	44
Tabela 10.2	Izračun za primer 2 v EUR.....	46
Tabela 10.3	Izračun za primer 3 v EUR.....	48
Tabela 10.4	Izračun za primer 4 v EUR.....	50
Tabela 10.5	Izračun za primer 5 v EUR.....	52
Tabela 10.6	Izračun za primer 6 v EUR.....	54
Tabela 10.7	Izračun za primer 7 v EUR.....	56
Tabela 10.8	Izračun za primer 8 v EUR.....	58
Tabela 10.9	Izračun za primer 9 v EUR.....	60
Tabela 10.10	Izračun za primer 10 v EUR.....	62
Tabela 10.11	Izračun za primer 11 v EUR.....	63
Tabela 10.12	Izračun za primer 12 v EUR.....	63

KRAJŠAVE

BDP	bruto družbeni produkt
DDV	davek na dodano vrednost
DURS	Davčna uprava Republike Slovenije
EU	Evropska unija
RS	Republika Slovenija
ZDoh	Zakon o dohodnini
ZDoh-1	Zakon o dohodnini 1
ZDoh-2	Zakon o dohodnini 2

1 UVOD

Obdavčevanje je zelo kompleksno področje. Moramo priznati, da se na davčnem področju v Sloveniji nenehno vrstijo številne spremembe. Začetek lahko postavimo v leto 2004, ko se je dolgo napovedana davčna reforma uresničila. Sprejet je bil nov Zakon o dohodnini, Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, Zakon o davčnem postopku, Zakon o davčni službi in Zakon o davku na dodano vrednost. V naslednjih letih so sledile dopolnitve in tudi spremembe omenjenih zakonov.

Za razumevanje celotne davčne zakonodaje je najprej treba poznati pojem davčnega sistema, »ki predstavlja zbirko pravnih norm, ukrepov, aktivnosti, institucij in organov na področju obdavčitve v nekem družbenem okolju« (Milost in Milunovič 2001, 5). Ker so na področju davčnega prava v zadnjem času prisotne korenite spremembe, je treba analizirati tudi reformo davčnega sistema Slovenije, ki se je začela leta 2004.

Zakon o dohodnini je zelo obsežen in celovit. Nanaša se na vse obdavčljive dohodke, tako fizičnih kot pravnih oseb, vendar se bom v diplomskem delu osredotočila le na področje obdavčevanja dohodkov iz zaposlitve fizičnih oseb.

V diplomskem delu bom skušala prikazati spremembe Zakona o dohodnini, predvsem pa se bom osredotočila le na bistvene novosti, ki so neposredno povezane z dohodkom iz zaposlitve. Sprejetje novega Zakona o dohodnini v letu 2006 je marsikateremu državljanu prineslo kar nekaj preganjavic in novih nerešenih vprašanj. Novosti je precej, ravno prav, da nestrokovnjakom na tem področju »zmešajo štrene«, vendar bo zakon do oddaje davčne napovedi v naslednjih letih vseeno treba usvojiti. Zakon se je spremenil v nekaterih ključnih poglavjih, kot so predmet obdavčitve, oprostitve plačila dohodnine, davčne olajšave, stopnje dohodnine ...

Analizirala bom predvsem, kaj nov zakon prinaša zaposlenim, študentom in drugim zavezancem z vidika obdavčitve dohodka iz zaposlitve. Predmet obravnave bodo dohodki zavezanca iz delovnega razmerja, prejemki po podjemnih pogodbah, prejemki študentov in dijakov ter avtorski honorarji, vendar je predhodno treba opredeliti in razumeti tudi druge bistvene člene zakona. Na začetku je treba vedeti, katerega zavezanca Zakon o dohodnini označi kot rezidenta, katerega kot nerezidenta, hkrati pa bom obravnavala tudi spremembe zakona, saj se je s 1. 1. 2007 začel uporabljati nov dopolnjen Zakon o dohodnini. Zelo pomembno je tudi, da bomo zavezanci seznanjeni s podrobnostmi pri oddaji davčne napovedi.

Moje raziskovanje bo temeljilo predvsem na proučevanju zakona. Glavni vir informacij je trenutno veljaven Zakon o dohodnini, iz katerega bom pridobila vse nujno potrebne podatke. Marsikatero koristno informacijo dobimo tudi na Davčnem uradu Republike Slovenije, kjer večkrat letno podrobneje in na konkretnem primeru pojasnijo določen člen omenjenega zakona.

V drugem poglavju bom raziskovanje usmerila v proučevanje davkov in davčnega sistema. Tretje poglavje bom smiselno povezala s prejšnjim, v katerem bom razjasnila potek davčne reforme in zaradi tega nastale spremembe v zakonodaji. Četrto in peto poglavje se povezujeta in sta namenjena raziskovanju dohodnine ter Zakona o dohodnini, v katerem bomo spoznali temeljna načela zakona, kdo je zavezanec za dohodnino in kaj je predmet obdavčitve. Šesto poglavje opredeljuje dohodke iz zaposlitve, podrobneje le dohodek iz delovnega razmerja. V sedmem poglavju bom raziskala področje davčnih olajšav in v katerih primerih pripadajo zavezancu. V osmem in devetem poglavju bom pozornost namenila določanju davčne osnove in davčnih stopenj ter akontaciji in odmeri dohodnine. V desetem poglavju pa bom na konkretnih izračunih analizirala in preučila, kako teorija deluje v praksi.

Diplomsko delo je nastalo predvsem kot uporabno gradivo pri razumevanju omenjenega zakona in pri oddaji davčne napovedi.

2 DAVČNI SISTEM IN DAVKI

2.1 Davčni sistem

Davčni sistem je skupek davčnih oblik neke države, ki državljanom zagotavlja ekonomski, fiskalni in socialni razvoj. Davčni sistem je pomemben del družbenopolitičnih in ekonomskih ureditev neke države, ki se je spreminjal z razvojem človeka in njegovega družbenega življenja (Kovač 2004, 12–16).

Milost in Milunovič (2001, 5) razlagata pojem davčnega sistema:

Davčni sistem predstavlja zbirko pravnih norm, ukrepov, aktivnosti, institucij in organov na področju obdavčitve v nekem družbenem okolju. Davčni sistem je oblikovan v neposredni odvisnosti od drugih podsistemov v okviru širšega družbenoekonomskega sistema posamezne države. Politična ureditev, gospodarski sistem, sistem socialne varnosti, denarna politika in drugi družbeni dejavniki so determinante, ki vplivajo na oblikovanje davčnega sistema, saj je njihovo delovanje medsebojno tesno povezano.

Načela dobrega davčnega sistema so (Stiglitz 2000 v Kranjec 2003, 57–58):

1. davčni sistem naj ne bi deformiral tržnih ekonomskih odločitev glede učinkovite alokacije resursov,
2. davčni sistem naj bi bil pravičen, s tem da vsi državljani prispevajo v skladu s svojimi sposobnostmi,
3. davčni sistem naj bo administrativno enostaven, razumljiv davkoplačevalcem in naj služi z nizkimi stroški,
4. davčni sistem naj bo zasnovan tako, da se bo fleksibilno prilagajal spremenjenim gospodarskim razmeram,
5. davčni sistem mora biti predmet transparentnega in demokratičnega političnega procesa, tako da davkoplačevalci lahko vplivajo na izbiro davkov in javnih izdatkov v skladu s svojimi preferencami.

Država mora oblikovati davčni sistem po zgoraj navedenih načelih, saj zagotavljajo zanesljiv, učinkovit in urejen sistem pobiranja davkov. Skratka, davčni sistem mora biti pravičen, čim manj mora posegati v ekonomske odločitve in nenazadnje morajo biti tudi stroški pobiranja davkov in stroški izpolnjevanja davčnih obveznosti čim manjši (Klun 2007, 3–4).

Z razvojem držav so tudi njihovi davčni sistemi postajali vedno bolj zapleteni, saj je javni sektor imel potrebo po vedno višjih prihodkih. Zaradi tega je naraščalo število davčnih oblik (davki, takse, prispevki, dotacije, subvencije, nadomestila ...) in posledično tudi njihovih stopenj.

2.2 Davki

Davki so obvezna dajatev posameznika ali pravne osebe, določeni s strani države ali drugega državnega organa. Davki so prisilna dajatev za polnjenje blagajne javnih financ, namenjeni uresničevanju ekonomskih in socialnih ciljev države (Kovač 2004, 24–25).

Davki in država imata med seboj tesno spleteno vez. S pojavom države so se hkrati začeli pojavljati tudi davki, zato jih lahko časovno izenačimo z obstojem države. Davki imajo večstoletno zgodovino. Poznali so jih že v antični Grčiji, v Rimskem cesarstvu, v srednjem veku kot tlačanstvo, v današnjem obdobju pa imajo predvsem obliko denarnih dajatev. Njihova zasnova ostaja skozi vsa obdobja enaka, spreminjajo se le njihove oblike (Kranjec 2003, 53–59).

Namen pobiranja davkov je, da država z davkoplačevalskim denarjem pridobi ustrezno proračunsko strukturo javnih financ ter tako zagotavlja razvoj države in njenega gospodarstva. Vsak prebivalec države je torej davčni zavezanec in mora plačevati davek, včasih tudi neodvisno od dohodka in premoženja posameznika (Kranjec 2003, 53–59).

Značilnost davčnih sistemov je, da imajo veliko različnih davkov. Glavni vzroki za veliko število davkov so (Kranjec 2003, 53–54):

- zgodovinski, saj se že obstoječe davke težko odpravi,
- načelo pravičnosti, na podlagi katerega naj bi bili zavezanci pravično obdavčeni,
- izogibanje davkom, saj bi se lahko nekateri zavezanci želeli izogniti plačevanju davkov, tako pa je zaradi številnosti to skoraj nemogoče,
- davki kot instrument politike, s katerim država dosega zastavljene cilje.

Javni sektor za izvajanje svojih nalog potrebuje sredstva, ki jih na različne načine prispevajo davčni zavezanci. Prihodke javnega sektorja delimo na (Klun 2007, 5):

- davčne prihodke,
- nedavčne prihodke.

Davčni prihodki se delijo na davke in prispevke. Davki so prisilna dajatev oziroma enostranski prisilni odvzem dohodka. Pri davkih zavezanec ne more vedeti, kaj in koliko bo dobil v zameno plačila določenega davka (npr. policijska varnost). Pri prispevkih, čeprav so ravno tako prisilna dajatev, pa je koristnost lažje določljiva in so zavezanci tudi upravičeni do določenih pravic (npr. prispevek za pokojnino, šolnina) (Klun 2007, 5).

Nedavčni prihodki so nadomestila za stroške, ki dejansko nastanejo pri zagotavljanju javnih dobrin, kot so razne takse, pristojbine, javne storitve, dobiček

javnih podjetij. Bistvena lastnost nedavčnih prihodkov je, da niso prisilna dajatev, ampak prostovoljna, hkrati pa država v zameno ponudi neko storitev (Klun 2007, 5).

Tržno gospodarstvo deli davke na:

- subjektne ali osebne davke,
- objektne ali realne davke,
- neposredne ali direktne davke,
- posredne ali indirektne davke.

Pri subjektivnih davkih¹ se pri odmeri davčne obveznosti upošteva lastnost subjekta in njegova zmožnost plačila davčne obveznosti, kot so na primer višina dohodka, število otrok, starost, zaposlenost. Odmero davčne obveznosti se tako skuša prilagoditi subjektivnim okoliščinam, zato naj bi se subjektivni davki šteli za pravičnejše (Stanovnik 2008, 53).

Pri odmeri objektivnih davkov² pa se subjektivne okoliščine ne upoštevajo in so neodvisni od lastnosti subjekta ter njegove zmožnosti plačila davčne obveznosti. Skratka, davčna obveznost je za vse zavezance enaka ne glede na dohodek, starost, število otrok ... (Kranjec 2003, 57).

Neposredni davki so davki, ki so direktno odmerjeni, davčnemu zavezancu tako zmanjšujejo njegov dohodek. Neposredni davki so davki odmerjeni posameznikom in podjetjem npr. kot dohodnina ali kot davek od dobička (Stanovnik 2008, 53).

Posredni davki so davki, ki niso neposredno odmerjeni davčnemu zavezancu, ampak je davčna obveznost prenesena na nek drug subjekt. Posredni davki so davki na blago in storitve ter povišujejo ceno blaga in storitev (carine, trošarine, DDV, davek na promet nepremičnin ...) (Klun 2007, 9–10).

Kranjec poudarja, »da je bistvo davkov prisilnost dajatve državi« (Kranjec 2003, 53). Davčni zavezanci smo dolžni plačevati različne davke, kar pomeni, »da precejšen del časa, ki ga porabimo za ustvarjanje dohodka, delamo za državo« (Kranjec 2003, 53).

Ugotovitev avtorja nas vodi k razmišljanju, da skoraj polovico svojega časa in truda za ustvarjanje lastnega dohodka namenimo državi v obliki različnih davčnih obveznosti, zato je izrednega pomena, da so davki določeni v takšni višini, ko so še sprejemljivi ter hkrati spodbujajo državo in posameznike k napredku in razvoju, poleg tega pa tudi posameznikom z nižjimi dohodki zagotavljajo določen življenjski standard.

---

¹ Subjektivni davki se odmerijo od dohodnine, davka na dediščine, davka na počitniške hiše, podpore za brezposelne.

² Objektivni davki pa se odmerijo pri davkih na potrošnjo ali transakcije, pri davkih na nepremičnine.

3 DAVČNA REFORMA

3.1 Reforma davčnega sistema

Reforma davčnega sistema se je začela takoj po osamosvojitvi Slovenije. Prejšnji sistem je bil tog, zakrnel ter nepregleden in nefleksibilen. Davčnih obveznosti je bilo ogromno, z različnimi osnovami in stopnjami obdavčitve. Leta 1991 se je začel uvajati nov davčni sistem, ki naj bi bil v osnovi zasnovan kot sistemi razvitih držav ter jim tako z vsemi značilnostmi skušal slediti in se z njimi primerjati (Klun 2007, 20–22).

Tako je sprememba političnega in gospodarskega sistema Slovenije privedla do korenitih sprememb na področju davčnega prava in javnih financ. Glavni razlogi za začetek reforme so postali zapletenost in nepreglednost prejšnjega sistema, njegove pomanjkljivosti, prevelika prožnost določb in nenazadnje tudi spremembe političnogospodarskega sistema. Država mora svojim državljanom zagotavljati stabilen davčni sistem, zato nenehne in korenite spremembe niso dobre, saj povzročajo vedno novo prilagajanje davčnih zavezancev novo nastalim spremembam (Kobal 2004, 11).

Davčno pravo je bilo v zadnjem desetletju eno od najintenzivnejših področij. Reformo davčnega prava lahko razdelimo na reformo posrednih davkov in na reformo neposrednih davkov, zadnja pa se podrobneje razdeli na reformo obdavčitve pravnih oseb in na reformo obdavčitve fizičnih oseb (Kobal 2004, 19).

3.2 Davčna reforma

Leta 1991 je bil sprejet Zakon o dohodnini, s katerim je bila dosežena ena od večjih sprememb na tem področju. Nasledil je Zakon o davkih občanov. Nov zakon je določil sintetično obdavčitev³ celotnega dohodka davčnega zavezanca, s katerim se je uvedlo plačevanje osebne dohodnine zavezancev (Kobal 2004, 26).

V letu 1992 pa se je spremenil Zakon o prometnem davku, s katerim se je zmanjšalo število davčnih stopenj in se določila drugačna opredelitev osnove, s tem pa je bil kasneje tudi zagotovljen lažji prehod na sistem davka na dodano vrednost (Milost in Milunovič 2001, 7).

Leta 1996 je sledila reforma organizacije pobiranja davka in nadzora nad plačevanjem davčnih obveznosti, ki je privedla do ustanovitve enotne davčne uprave Republike Slovenije (DURS), ki deluje kot organ v sestavi Ministrstva za finance. DURS je tako združil dve ločeni instituciji. Republiška uprava za javne prihodke je pobirala in nadzirala poslovanje fizičnih oseb, Agencija za plačilni promet pa poslovanje pravnih oseb. Zaradi ločenosti obeh institucij je tako prihajalo do neskladij,

---

³ Sintetična obdavčitev je obdavčitev vseh dohodkov fizične osebe z enim davkom – dohodnino.

predvsem pa do neučinkovitosti, kar naj bi DURS z njegovim delovanjem odpravil. Istega leta je bil sprejet tudi Zakon o davčnem postopku, ki je poenotil tudi izvajanje postopkov na davčnem področju (Klun 2007, 20–22).

Leta 1999 je bil uveden davek na dodano vrednost (DDV), ki je zamenjal do tedaj veljaven prometni davek. S tem je bil narejen velik korak Slovenije naproti Evropski uniji (EU).

Največje vsebinske spremembe s področja obdavčitve fizičnih oseb so bile narejene v okviru splošne davčne reforme v letu 2004. Nov Zakon o dohodnini je bil takrat sprejet v maju 2004, veljati pa je začel 1. januarja 2005. Najpomembnejše spremembe so bile predvsem razširitev dohodka na svetovni dohodek, znižanje nekaterih neposrednih in posrednih olajšav, znižanje števila razredov, uvedba nižje mejne davčne stopnje za najnižji razred, vpeljava sistema preprečevanja dvojne obdavčitve z uporabo mednarodnih sporazumov, uvedba pravil o določanju vira dohodka itn. V tem letu sta se poleg omenjenega zakona spremenila tudi Zakona o davčnem postopku in Zakon o davčni službi.

Reforma se je tako nadaljevala v letu 2005, katere poglobilni cilj je bil izboljšati in izpopolniti veljaven sistem. S strani Vlade RS je bila ustanovljena posebna skupina strokovnjakov, ki je bila zadolžena za pripravo dopolnitev in sprememb Zakona o dohodnini, Zakona o davku na dohodek pravnih oseb in Zakona o davčnem postopku.

Leto 2006 se je ponovno začelo s pripravljanim novih sprememb in reform s področja davčne zakonodaje. Davčna reforma je tako korenito posegla v naš sistem leta 2004 in se nadaljevala vse do danes. Pripravljala je celovito in sistemsko prenovo celotnega sistema, ki je v končni »podobi« začel veljati z letom 2007 (Kobal 2004, 11).

Posledica nenehnih sprememb davčnih sistemov v Sloveniji je privedla do dejstva, da je dohodek od dela eden od najbolj obdavčenih pri nas. Posledica te prevelike obdavčitve pa je seveda manjša konkurenčnost celotnega slovenskega gospodarstva. Namesto, da bi kapital namenjali v investicije, v rast in razvoj, moramo velik delež dohodkov nameniti v davke. Na splošno primanjkuje s strani države stimulacija podjetnikov in posameznikov, ki bi jih spodbudila k ustvarjanju večjega dohodka.

Glavni cilj reforme je zagotoviti hitrejšo gospodarsko rast in večje zaposlovanje z namenom doseganja boljšega življenjskega standarda prebivalcev in uspešnejšega gospodarstva. Reforma naj bi prinesla predvsem enostavnejšo davčno administracijo, preglednejšo davčno zakonodajo, nižje davčne obremenitve, spodbujanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, spodbujanje aktivnosti v zasebnem sektorju ... (Kovač 2006, 38–40).

Poglavitna namena davčne reforme bi morala biti predvsem razbremenitev slovenskega gospodarstva in oblikovanje pogojev za večjo konkurenčnost na evropskem in svetovnem trgu. Za konkurenčnost pa je nujen dober davčni sistem, s katerim se bo

povečala gospodarska rast ter posledično tudi motiviranost za delo in pridobivanje znanja.

Temeljni cilji davčne reforme so (Ministrstvo za finance 2006):

- Zagotoviti socialno vzdržen sistem.
- Zmanjšati stroške dela z znižanjem davka na izplačane plače in z znižanjem dohodnine.
- Ustvariti konkurenčno davčno okolje s poenostavitvami predpisov o obdavčitvi pravnih oseb.
- Povečati pravno varnost s spremembami davčnega postopka.
- Zmanjšati stroške podjetjem s poenostavitvami obračunov in plačevanja davkov.
- Poenostaviti davčne predpise in tako povečati njihovo razumljivost.

Davčna zakonodaja marsikateremu posamezniku povzroča veliko težav in preglavic. Davčni zavezanci smo dolžni izpolnjevati številne zapletene in zahtevne obrazce, davčna uprava pa jih mora natančno in skrbno pregledovati. Glede na to, da je podatkov veliko, pa tudi sami postopki so nepregledni, se pojavljajo napake na obeh straneh, kar pa lahko prepreči le dober sistem.

Davčna reforma je v zadnjih letih tako zajela predvsem Zakon o dohodnini, Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, Zakon o davku na dodano vrednost, Zakon o davčnem postopku ter opredelila nov sistem obdavčitve dediščin in daril. Pri pripravi nove dohodninske zakonodaje je bilo težišče od vsega začetka predvsem na izboljšanju obstoječe zakonodaje v smislu zakonskih določb, ki opredeljujejo posamezne davčne osnove, in sicer v smeri jasnejšega in pravičnejšega predpisa (Kobal 2006, 35).

4 DOHODNINA

Davki so se začeli pojavljati z ustanovitvijo prvih držav, dohodnino pa prvič zasledimo leta 1798 v Angliji. Na območju Avstro-Ogrske se s to obliko davka srečamo leta 1896, in sicer kot dopolnilni davek k sistemu donosnin.

Za samostojno Slovenijo in dohodnino je pomembno obdobje po osamosvojitvi. Leta 1990 je bilo na področju javnih financ sprejetih več zakonov, ki so hkrati pomenili prenovo celotnega davčnega prava. Največji pomen dajemo reformi davčnega sistema z novim Zakonom o dohodnini, ki je v celoti nadomestil do tedaj veljaven Zakon o davkih občanov. Uvedena je bila sintetična obdavčitev dohodka davčnega zavezanca. V naslednjih letih so sledile dopolnitve in manjše spremembe omenjenega zakona.

Dohodnina je torej subjektni, neposredni davek. Je davek na celoten dohodek davčnega zavezanca, kar pomeni, da se pri obdavčitvi upoštevajo vsi prejeti prihodki v enem davčnem letu, ki je enako koledarskemu. Ker je dohodnina osebni davek zavezanca, se pri odmeri upoštevajo tudi osebne lastnosti zavezanca, zato naj bi se štel dohodnino za davek, ki zagotavlja določeno mero pravičnosti (Kobal 2004, 26–27).

Dohodnina je danes v večini držav progresivni davek.⁴ »Način pobiranja dohodnine je v večini držav podoben, saj gre za davek po odbitku, kar pomeni, da se ob izplačilu dohodkov odtegne tudi znesek davka«, pravi avtorica (Klun 2007, 33).

Na področju obdavčitve sta prisotna dva načina:

- sintetična obdavčitev,
- ceduralna obdavčitev.

Sintetično so obdavčeni aktivni dohodki, ki so dohodki iz zaposlitve, dohodki iz dejavnosti, dohodki iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodki iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice ter drugi dohodki. Za njih torej velja sintetični način obdavčitve, kar pomeni, da so dohodki obdavčeni preko letne davčne osnove, sintetično preko progresivnih davčnih stopenj z upoštevanjem davčnih olajšav (Galič 2007, 16).

Ceduralno pa so obdavčeni pasivni dohodki, to so dohodki iz kapitala, ki se delijo na obresti, dividende in dobiček iz kapitala. Za ceduralno obdavčitev je značilno, da se vsak dohodek obdavči posebej in samo enkrat. Obdavčitev teh dohodkov je dokončna, brez upoštevanja olajšav po proporcionalni stopnji.⁵ Pasivni dohodki se torej ne obdavčijo po dohodninski lestvici in zato ne povečujejo davčne osnove za dohodnino (Galič 2007, 16). »Dohodnina je danes v razvitih državah pomemben davčni vir. V državah EU dohodnina predstavlja v povprečju več kot eno četrtno davčnih prihodkov, v skandinavskih pa med eno tretjino in eno polovico« (Kranjec 2003, 95).

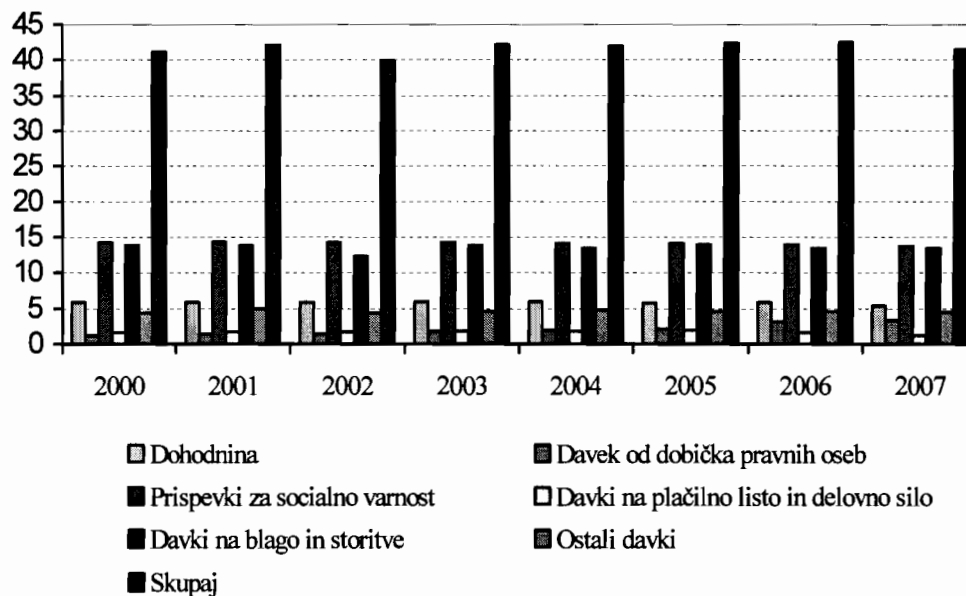
---

⁴ Davek je progresiven, če povprečna davčna stopnja narašča z dohodkom.

⁵ Davek je proporcionalen, če je povprečna davčna stopnja enaka ne glede na dohodek.

Slika 4.1 nam prikazuje prihodke konsolidirane⁶ globalne bilance javnega financiranja Republike Slovenije (RS) v % bruto družbenega produkta (BDP) v letih od 2000 do 2007. Javne finance zajemajo dohodnino, davek od dobička pravnih oseb, prispevke za socialno varnost, davke na plačilno listo in delovno silo, davke na blago in storitve, ostali davki pa zajemajo carine in uvozne dajatve, nedavčne prihodke, kapitalske prihodke in donacije, prejeta sredstva iz EU ter druge davke.

Slika 4.1 Prihodki konsolidirane globalne bilance javnega financiranja

Vir: Ministrstvo za finance 2008, 7.

V konsolidirani globalni bilanci javnega financiranja so zajeti konsolidirani tokovi štirih blagajn javnega financiranja: državnega proračuna, pokojninsko-invalidskega zavarovanja in obveznega zavarovanja ter proračunov občin« (Ministrstvo za finance 2008). Slika nam prikazuje višino javnih prihodkov v odstotkih od BDP. Javni prihodki tako v povprečju v letih 2000 do 2007 znašajo 41,71 % od celotnega doseženega BDP, od tega pa znaša v povprečju dohodnina 5,85 %.

V tabeli 4.1 smo prikazali davčne prihodke konsolidirane globalne bilance javnega financiranja v 1000 EUR od leta 1992 do 2007.

⁶ Konsolidacija je izločitev transfernih tokov med posameznimi blagajnami javnega financiranja.

Tabela 4.1 Davčni prihodki konsolidirane globalne bilance v 1000 EUR

Leto	Davčni prihodki	Dohodnina
1992	1.805.270	289.091
1993	2.619.369	409.405
1994	3.341.070	525.089
1995	4.001.898	615.210
1996	4.491.191	728.755
1997	5.022.492	809.807
1998	5.656.300	890.261
1999	6.499.147	966.620
2000	6.953.756	1.083.433
2001	7.840.021	1.206.403
2002	8.354.758	1.334.595
2003	9.560.470	1.473.570
2004	10.210.728	1.596.240
2005	10.883.952	1.647.720
2006	11.761.990	1.792.964
2007	12.757.641	1.804.427

Vir: Ministrstvo za finance 2008, 10–11.

5 ZAKON O DOHODNINI

Leta 1991 je bila prvič v samostojni Sloveniji z davčno reformo uvedena dohodnina, kot jo poznamo danes. Zakon o dohodnini (ZDoh) je bil do današnjega dne večkrat spremenjen. Največje vsebinske spremembe s področja fizičnih oseb so bile narejene v okviru splošne davčne reforme leta 2004 (Mitrović 2005, 4).

Zakon o dohodnini 1 (Zdoh-1) je bil sprejet 6. 5. 2004 in objavljen v Uradnem listu RS, št. 52/2004, dne 20. 5. 2004, veljati pa je začel 21. 5. 2004, uporabljati pa se je začel s 1. januarjem 2005, razen dveh členov, ki se uporabljata od 21. 5. 2004 dalje. Omenjeni zakon se je uporabljal do 31. 12. 2007. Državni zbor RS pa je na seji 26. oktobra 2006 sprejel nov dopolnjen Zakon o dohodnini 2 (ZDoh-2), ki je začel veljati s 17. 11. 2006, uporabljati pa se je začel s 1. 1. 2007. Sprememba zakona je bila objavljena v Uradnem listu RS, št. 117, dne 16. 11. 2006. Izhodišče za pripravo novega zakona je bilo besedilo ZDoh-1, zato nov zakon ohranja enako strukturo, nespremenjeno pa je ostalo tudi besedilo večjega števila določb posameznih členov. V letu 2008 pa je Državni zbor RS z 22. januarjem že sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (ZDoh-2a). Omenjena dopolnitev zakona je začela veljati 31. 1. 2008, uporablja pa se od 1. 1. 2008 dalje.

5.1 Temeljna načela in izhodišča ZDoh-2

Zakon o dohodnini je zasnovan po principu nekaterih načel in temeljnih izhodišč iz ustave ter na zakonski in podzakonski osnovi, in sicer (Škof idr. 2007, 148–150):

- Načelo davčne pravičnosti.
- Načelo obdavčitve svetovnega dohodka.
- Načelo obdavčitve po viru.
- Sintetična obdavčitev.

Načelo davčne pravičnosti pravi, da se mora davek plačevati z upoštevanjem človekovih pravic in temeljnih svoboščin, plačevati pa ga morajo vsi ekonomsko sposobni subjekti. Načelo pravičnosti se podrobneje deli na načelo splošne davčne obveznosti in načelo enakomerne davčne obveznosti, obe zagotavljata pravičnost in enakomernost. Teoretično načelo pravičnosti zagovarja pravičen davčni sistem, v katerem davčni zavezanec plačuje davke v sorazmerju s koristmi, ki jih prejema, hkrati pa plačuje davke glede na njegovo ekonomsko sposobnost (Škof idr. 2007, 148–150).

Temeljna naloga načela splošnosti ali splošne davčne obveznosti je preprečevanje kakršnihkoli davčnih privilegijev, saj mora biti davčna obveznost neodvisna od narodnosti, rase, spola, jezika, vere, političnega ali drugega prepričanja, premoženjskega stanja, izobrazbe ali družbenega položaja. To načelo je izpeljano iz načela enakosti pred zakonom, ki je zapisan v ustavi države, saj prepoveduje

kakršnokoli razlikovanje. Načelo splošne davčne obveznosti naj bi zagotavljalo enako obravnavanje vseh davčnih zavezancev, ampak hkrati dovoljuje tudi določene davčne oprostitve, predvsem za tiste davčne zezance, »katerih ekonomska moč se giblje na meji t. i. eksistenčnega minimuma« (Škof idr. 2007, 149). ZDoh-2 to načelo odraža z dodelitvijo splošne davčne olajšave, ki pripada vsakemu davčnemu zavezancu neodvisno od njegovega letnega dohodka.

Načelo enakomerne davčne obveznosti zagovarja, naj enakomerno plačujejo davek vsi davčni zezanci, ki so enako ekonomsko sposobni (Škof idr. 2007, 97).

ZDoh-2 temelji tudi na načelu obdavčitve svetovnega dohodka rezidentov, ki so zavezani plačilo dohodnine od vseh vrst dohodkov, tako od tistih, doseženih v Sloveniji, kot tudi od tistih, doseženih zunaj nje. To načelo predstavlja novost, sicer pa je bilo vpeljano že z ZDoh-1 v sklopu davčne reforme leta 2005.

Načelo obdavčitve po viru dohodka se nanaša na plačilo dohodnine nerezidentov, ki so zavezani za plačilo dohodnine samo za tiste dohodke, ki so doseženi v Sloveniji.

Sintetična obdavčitev dohodka se nanaša na celoten ustvarjen dohodek davčnega zezanca, ki se upošteva pri določanju davčne osnove zezanca. ZDoh-2 je prevzel ta način obdavčitve, čeprav lahko v njem zasledimo tudi nekaj elementov cedularnega načina obdavčitve.

5.2 Splošne določbe zakona

Z zakonom o dohodnini se ureja in uvaja obveznost plačevanja dohodnine. Dohodnina je davek od dohodkov fizičnih oseb, hkrati pa je tudi prihodek državnega proračuna (1.–3. člen ZDoh-2).

5.3 Zavezanec za dohodnino in obseg davčne obveznosti

Davčni zezanci so fizične in pravne osebe, ki so na davčnopравни podlagi nosilci pravic in obveznosti ter imajo davčno sposobnost (Škof idr. 2007, 154).

Pojem davčnega zezanca je zelo širok, zato ga lahko razčlenimo na subjekte, kot so davčni dolžnik, davčni plačnik, davčni destinatar in davčni porok.

Davčni dolžnik je tista oseba, ki je opredeljena s strani zakona in dolguje davek ob predhodno izpolnjenih predpostavkah, na katere je vezan nastop davčnega dolga. Davčni plačnik je tista oseba, ki mora za drugo osebo zadržati in odvesti davek. Davčni destinatar pa je oseba, ki nosi davčno breme, takrat ko davčni dolžnik prevali breme davka na drugo osebo. Davčni porok je opredeljen kot oseba, ki jamči za davčni dolg neke druge osebe (Škof idr. 2007, 154–155).

Kot najpomembnejši kriterij za opredelitev davčnega zezanca zakon navaja rezidentstvo. Zavezanec za plačilo dohodnine je fizična oseba, ki je lahko rezident ali nerezident, njegovi dohodki pa imajo vir v Sloveniji (4.–5. člen ZDoh-2). »Rezident je zavezan za plačilo dohodnine od vseh dohodkov, pridobljenih v davčnem letu, ne glede

na obliko, vrsto, način in ne glede na to, od kod jih je prejel, kdo mu jih je izplačal in kje jih je zaslužil« (Ošljaj 2005, 45).

5.3.1 Rezident

Davčni zavezanec se šteje za rezidenta, ko izpolnjuje enega od naslednjih kriterijev (6. člen ZDoh-2):

1. ima uradno prijavljeno stalno prebivališče v Sloveniji,
2. biva zunaj Slovenije zaradi zaposlitve v diplomatskem predstavništvu, konzulatu, mednarodni komisiji RS ali stalnem predstavništvu RS pri EU, kot javni uslužbenec z diplomatskim ali konzularnim statusom, ali je zakonec ali vzdrževani družinski član takega javnega uslužbenca in prebiva s to osebo,
3. je bil rezident Slovenije v kateremkoli obdobju preteklega ali tekočega leta in biva zunaj Slovenije zaradi zaposlitve:
  - v diplomatskem predstavništvu, konzulatu, mednarodni misiji RS ali stalnem predstavništvu RS pri EU, kot javni uslužbenec v tehnični ali administrativni funkciji, brez diplomatskega ali konzularnega statusa,
  - kot javni uslužbenec ali funkcionar v državnem organu ali organu lokalne skupnosti, in sicer v državi, ki na podlagi vzajemnosti takega uslužbenca ne šteje za svojega rezidenta,
  - kot uslužbenec v institucijah Evropskih skupnosti, Evropski centralni banki, Evropskem monetarnem institutu ali Evropski investicijski banki, ali je zakonec, ki ni zaposlen in ne opravlja dejavnosti, ali vzdrževan otrok takega uslužbenca in prebiva s to osebo,
4. ima običajno svoje bivališče in središče svojih osebnih in ekonomskih interesov v Sloveniji,
5. je v kateremkoli času v davčnem letu prisoten v Sloveniji skupno več kot 183 dni.

Za rezidenta se torej šteje tista oseba, ki je dolžna državi plačevati davke na svoje dohodke. Merila držav glede rezidentstva so si različna, zato pride pogosto do dvojnega obdavčevanja. Lahko se zgodi, da dve državi po svoji zakonodaji štejeta isto osebo v istem obdobju za svojega rezidenta. V ta namen imajo države sklenjene sporazume o izogibanju dvojnega obdavčevanja. V primeru, da sporazuma ni, mora rezident v obeh državah poravnati svoje obveznosti. Slovenija ima sklenjene sporazume z naslednjimi državami: Avstrijo, Belgijo, Bosno in Hercegovino, Bolgarijo, Ciprom, Češko, Dansko, Estonijo, Finsko, Francijo, Grčijo, Hrvaško, Indijo, Irsko, Italijo, Izraelom, Kanado, Kitajsko, Latvijo, Litvo, Luksemburgom, Madžarsko, Makedonijo, Malto, Moldovo, Nemčijo, Nizozemsko, Norveško, Poljsko, Portugalsko, Republiko Korejo, Romunijo,

Rusko federacijo, Slovaško, Srbijo in Črno Goro, Španijo, Švedsko, Švico, Tajsko, Turčijo, Ukrajino, Veliko Britanijo in severno Irsko ter ZDA (Ošljaj 2005, 129–130).

5.3.2 Nerezident

Davčni zavezanec, ki ne izpolnjuje pogojev kot rezident, je nerezident. Zavezanec je nerezident, če izpolnjuje katerega od naslednjih pogojev, ne glede na 6. člen ZDoh-2 (7. člen ZDoh-2):

1. opravlja delo kot oseba z diplomatskim ali konzularnim statusom v Sloveniji v diplomatskem predstavništvu, konzulatu ali mednarodni misiji skupine tujih držav ali tuje države, ali je zakonec ali vzdrževani član take osebe in prebiva s to osebo, če ni slovenski državljan,
2. bi postal rezident samo zaradi opravljanja dela kot funkcionar, strokovnjak ali uslužbenec mednarodne organizacije, če ni slovenski državljan,
3. bi postal rezident samo zaradi zaposlitve:
  - v diplomatskem predstavništvu, konzulatu ali mednarodni misiji tuje države v Sloveniji kot javni uslužbenec v tehnični ali administrativni funkciji brez diplomatskega ali konzularnega statusa in ni slovenski državljan,
  - kot uslužbenec tuje države v Sloveniji v funkciji, ki ni diplomatska, konzularna ali mednarodna, pod pogojem, da ta tuja država na podlagi vzajemnosti podobnega uslužbenca RS ne šteje za svojega rezidenta,
  - kot uslužbenec v institucijah Evropskih skupnosti, Evropski centralni banki, Evropskemu monetarnemu institutu ali Evropski investicijski banki, v Sloveniji.

V 4. točki 7. člena ZDoh-2 je določeno, da je nerezident tudi fizična oseba, ki izpolnjuje naslednje kriterije:

- bo v Sloveniji bivala izključno zaradi zaposlitve kot tuj strokovnjak⁷ za dela, za katera v Sloveniji ni dovolj ustreznega kadra,
- ni bila rezident v kateremkoli času petih let pred prihodom v Slovenijo,
- ni lastnik nepremičnine v Sloveniji,
- bo bivala v Sloveniji manj kot 365 dni v dveh zaporednih davčnih letih.

V skladu z ZDoh-2 je lahko nerezident tudi fizična oseba, ki biva v Sloveniji izključno zaradi študija ali zdravljenja.

---

⁷ Tuj strokovnjak je tuja fizična oseba in ni državljan Slovenije, vendar se na podlagi pogodbe o zaposlitvi zaposli pri slovenskemu delodajalcu. Tuj strokovnjak ima znanja, ki jih v Sloveniji sploh ni, ali pa jih ni dovolj, zato bo zaradi zaposlitve bival v Sloveniji, ima pa najmanj visokošolsko ali univerzitetno izobrazbo.

O izpolnjevanju pogojev rezidentstva odloča pristojni davčni organ in na podlagi priloženega obrazca za ugotovitev rezidentskega statusa po 4. točki prvega odstavka 7. člena ZDoh-2 ter ob izpolnjevanju izda pisno potrdilo.

Nerezidenti so zavezani za plačilo dohodnine v Sloveniji samo za tiste dohodke, ki jih dosežejo v Sloveniji. Druge davčne obveznosti pa morajo urejati v državi, v kateri imajo rezidentstvo.

Oseba, ki ni slovenski državljan, si mora pri pristojnem organu urediti svoj status. Državni organ mora upoštevati okoliščine tujca, predvsem pa morajo biti upoštevani meddržavni sporazumi, s katerimi se tujec izogne dvojnemu obdavčevanju. Zelo pomembno je tudi dejstvo, da je za nerezidenta akontacija od osebnega dohodka že njegov dokončni davek.

V tabeli 5.1 so prikazane bistvene razlike med statusom rezidenta in statusom nerezidenta.

Tabela 5.1 Razlike med rezidentom in nerezidentom

Rezident	Nerezident
Obdavčen po načelu svetovnega dohodka	Obdavčen po viru dohodka
Upoštevanje olajšav pri obračunu davčnega odtegljaja med letom	Ni upravičen do nobenih olajšav, tudi do splošne ne
Akontacija dohodnine se odšteje od letne dohodnine	Akontacija dohodnine je dokončen davek
Dodatno priznavanje dejanskih stroškov prevoza in nočitev pri letni napovedi dohodnine	Možnost sprotnega uveljavljanja dejanskih stroškov
Možnosti koriščenja ugodnosti iz Sporazumov o izogibanju dvojnega obdavčevanja pri letni napovedi dohodnine	Možnost koriščenja ugodnosti iz Sporazumov o izogibanju dvojnega obdavčevanja pred izplačilom dohodka ali kasneje

Vir: Galič 2007, 23.

5.4 Predmet obdavčitve

Davčno pravo predmet obdavčitve opredeljuje »kot materialno podlago za uvedbo določenega davka« (Škof idr. 2007, 158). Predmet obdavčitve je tako lahko prihodek, dohodek, dobiček, premoženje, oziroma tisti predmeti, iz katerih izhaja ekonomska moč, ki jo lahko obdavčimo (Škof idr. 2007, 158).

Predmet obdavčitve je po ZDoh-2 opredeljen kot celoten dohodek fizične osebe, pridobljen v davčnem letu, ki je enako koledarskemu, torej v obdobju od 1. januarja do

31. decembra. Za dohodke se opredeli vse prejete dohodke in dobičke, ne glede na vrsto. Pomembno je tudi dejstvo, da se dohodek šteje po zakonu za vsako izplačilo ali prejem, ne glede na obliko, v kateri je bil izplačan ali prejet. Če je dohodek prejet v naravi, se njegovo vrednost določi na podlagi primerljive tržne cene. Zelo pomembno je dejstvo, da je dohodek dosežen v tistem davčnem letu, v katerem je prejet oziroma izplačan ali kako drugače dan na razpolago. Eden od primerov je mesečna plača zavezanca za mesec december, ki je dejansko izplačana na njegov bančni račun šele januarja naslednje leto. Dohodek, prejet na tak način, se šteje v naslednje dohodninsko leto. Nemalokrat v praksi prihaja do nepravilnega razumevanja tega člena zakona (15. člen ZDoh-2).

5.4.1 Splošna pravila

Ker je v preteklosti prihajalo do nejasnosti pri obdavčevanju štipendij, študentskega dela, drugih prejemkov v zvezi z izobraževanjem in pri koriščenju olajšav iz naslova vzdrževanih družinskih članov ter posledično tudi napak pri oddaji davčne napovedi, je v 16. členu novega ZDoh-2 boljše definirano kot v prejšnjem ZDoh-1, kdo je zakonec, učenec, dijak ali študent ter družinski član (Galič 2007, 30).

ZDoh-2 opredeljuje zakonca kot osebo, ki živi z zavezancem v zakonski zvezi. Za zakonca se šteje tudi oseba, s katero živi zavezanec v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti. Po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, ima takšna zveza enake pravne posledice kot zakonska zveza. Za takšno življenjsko skupnost se šteje, da je nastala po preteku enega leta, odkar sta zavezanec in oseba pričela živeti skupaj, preneha pa po 90 dneh, odkar sta zavezanec in oseba prenehala živeti skupaj (16. člen ZDoh-2).

Pri opredelitvi učenca, dijaka ali študenta moramo vedeti, da so to tiste osebe, katerih primarna dejavnost je osnovnošolsko ali srednješolsko izobraževanje ali študij po študijskem programu za pridobitev izobrazbe, v skladu s predpisi, ki urejajo osnovno, srednje in visoko šolstvo.

Za družinskega člana se šteje zakonec zavezanca ali otrok, posvojenec ali pastorek zavezanca ali otrok zunajzakonskega partnerja ter starši in posvojitelji zavezanca. Po 1. 1. 2006 je prenehala veljati določba, da se dohodek iz premoženja vzdrževanega otroka do 18. leta starosti prišteva k dohodku tistega starša, ki za navedenega otroka uveljavlja posebno olajšavo za vzdrževanega družinskega člana. Te določbe prav tako ne vsebuje ZDoh-2 (Galič 2007, 31).

5.4.2 Dohodek

Avtorji navajajo: »Dohodek kot pojem je glede svojega izvora ekonomske narave. Svojo (davčno) pravno veljavnost dobi s tem, da je kot pokazatelj posameznikove

ekonomske moči primeren za določanje posameznikovih obveznosti in pravic« (Škof idr. 2007, 159).

Dohodek lahko opredelimo na dva načina, in sicer z uporabo pozitivne definicije dohodka ali z uporabo negativne definicije dohodka. Pozitivna definicija dohodka opredeli tiste dohodke, ki so davčno pomembni in tvorijo zavezančev celoten dohodek. Negativna definicija dohodka pa opredeljuje tiste dohodke, ki so neobdavčeni oziroma pomeni, da so obdavčljivi vsi prihodki zavezanca, razen tistih, za katere zakon izrecno določa drugače. Zdoh-2 temelji na slednji (Škof idr. 2007, 169).

Za dohodke po tem zakonu se šteje:

- Dohodek iz zaposlitve.
- Dohodek iz dejavnosti.
- Dohodek iz osnovne kmetijske dejavnosti in osnovne gozdarske dejavnosti.
- Dohodek iz oddajanja premoženja v najem in prenosa premoženjske pravice.
- Dohodek iz kapitala.
- Drugi dohodki.

Dohodki po ZDoh se delijo na aktivne, pasivne in druge dohodke. Za naš predmet proučevanja so pomembni predvsem aktivni dohodki, katerih nastanek je povezan z določeno aktivnostjo davčnega zavezanca in so sintetično obdavčeni. Aktivni dohodki se nadalje delijo na odvisne in neodvisne dohodke. Odvisni dohodki so tisti dohodki posameznikov, ki opravljajo delo ali storitve v odvisnem razmerju do delodajalca. Med odvisne dohodke pa spadajo dohodek iz delovnega razmerja in dohodek iz drugega pogodbenega razmerja. Neodvisni dohodki pa so tisti, ki so pridobljeni samostojno in neodvisno na trgu. Značilen primer je dohodek samostojnega podjetnika (Galič 2007). Pasivni dohodki pa so tisti dohodki, ki so posledica posameznikovega razpolaganja s premoženjem.

Za dohodke pa se po ZDoh-2 z dohodnino ne obdavčijo dediščine, volila, darila, prejeta od fizične osebe, ki ni delodajalec prejemnika, dobitki od iger na srečo, izplačila, ki jih prejme fizična oseba na podlagi zavarovanja za primer bolezni, poškodbe in invalidnosti, sredstva ali dobički, ki jih pridobi fizična oseba na podlagi prenosov sredstev med svojim podjetjem in svojim gospodinjstvom, ter ugodnost, ki jo prejme fizična oseba pri nakupu blaga in storitev, če je taka ugodnost dostopna vsem strankam pod istimi pogoji (19. člen ZDoh-2).

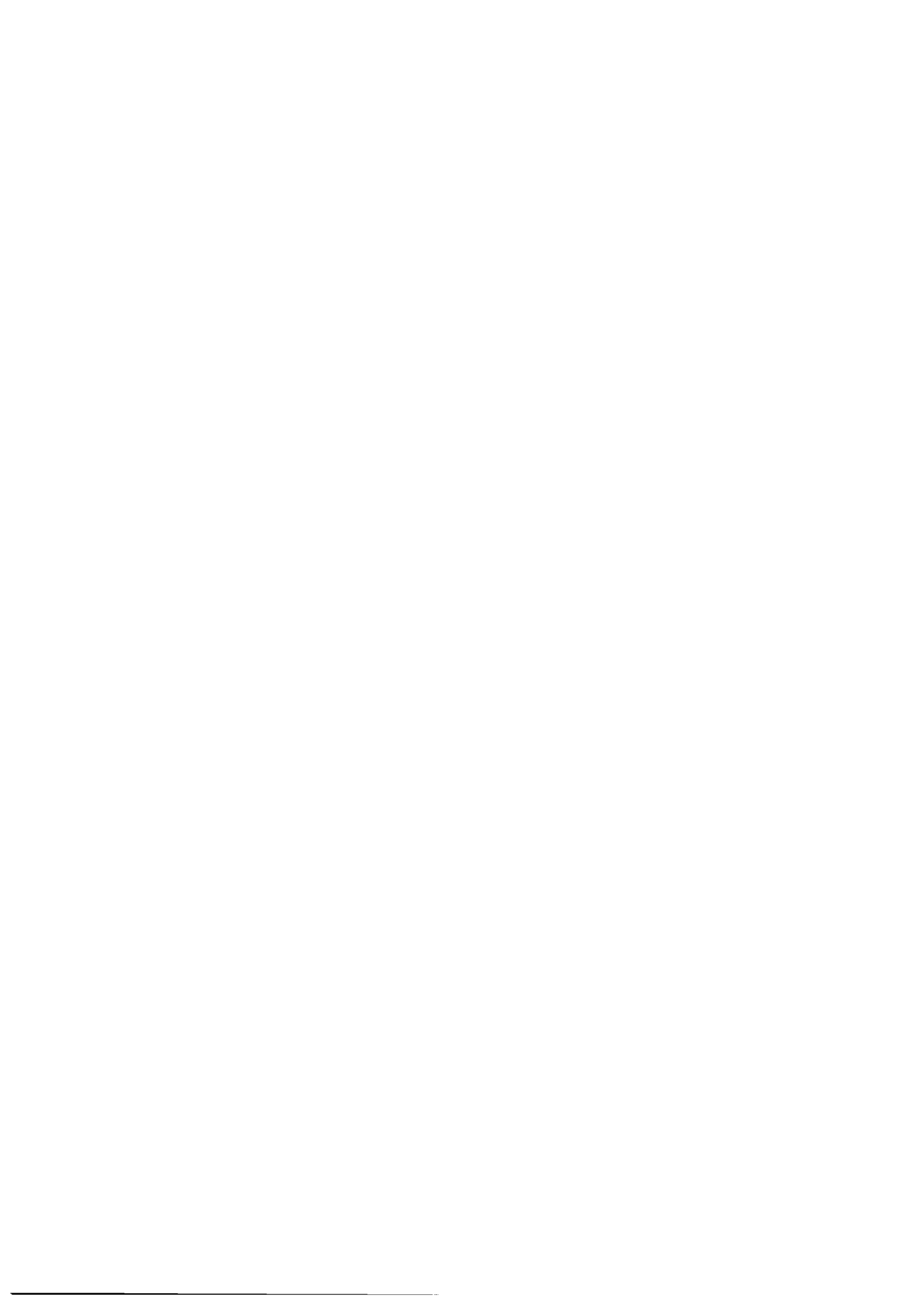
5.4.3 Oprostitve plačila dohodnine

Avtorji nam razlagajo: »Davčne oprostitve so predvidene s posameznimi davčnimi zakoni in so torej odvisne od volje zakonodajalca oziroma finančne ureditve in finančne politike posamezne države. Obseg, število in višina objektivnih davčnih oprostitvev torej ni odvisna od davčnega zavezanca« (Škof idr. 2007, 159).

ZDoh-2 torej določa tudi dohodke, od katerih se ne plača dohodnine in so iz obdavčitve izvzeti (20.–32. člen ZDoh-2):

- Pomoči in subvencije (denarne pomoči zaradi naravne in druge nesreče, subvencije mladi družini za reševanje stanovanjskega vprašanja, enkratne solidarnostne pomoči, izplačane članom s strani sindikata, pomoči organizacij socialno ogroženim osebam ...).
- Dohodki, tudi v obliki povračil stroškov, storitev in drugih ugodnosti, po posebnih zakonih (povračila na podlagi zakona o vojnih invalidih, zakona o žrtvah vojnega nasilja ...).
- Dohodki iz naslova starševskega varstva in zavarovanja za primer brezposelnosti (starševski dodatek in pomoč ob rojstvu otroka, otroški dodatek, dodatek za veliko družino, dodatek za nego otroka, denarna pomoč za brezposelnost).
- Dohodki iz naslova obveznega pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja (invalidnina, invalidski dodatek, varstveni dodatek, dodatek za pomoč in postrežbo).
- Dohodki, povezani z zagotavljanjem varnosti, zaščite in reševanja (nadomestila za uporabo sredstev za obrambne potrebe, izplačila stroškov in nagrad osebam za tajno policijsko delovanje, dohodki, prejeti na podlagi pogodbe o vojaški službi, dohodki, prejeti na podlagi pogodbe o službi v Civilni zaščiti ...).
- Dohodki v zvezi z izobraževanjem (štipendije, financirane iz proračuna, subvencionirana študentska prehrana, mesečne vozovnice za prevoz učencev, dijakov in študentov).
- Dohodki, povezani s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo.
- Odškodnine.
- Vrnitev premoženja (dohodnine se ne plača od vrnitve premoženja v skladu z zakonom, ki ureja denacionalizacijo).
- Dohodki, povezani z družinskimi razmerji (preživnine).
- Drugi dohodki v zvezi s sodnimi in upravnimi postopki (dohodnine se ne plača od zamudnih obresti, izplačanih na podlagi sodne ali upravne odločbe, povračil stroškov sodnega in upravnega postopka).
- Dohodki iz zaposlitve in dejavnosti (prejemki za občasno delo invalidov, ki niso v delovnem razmerju, prejemki za delo pripornikov, obsojencev in mladoletnikov, prejemki za opravljanje začasne ali občasne nege ali pomoči invalidom, denarne nagrade za osvojeno medaljo na olimpijskih igrah ter svetovnih, evropskih in drugih mednarodnih prvenstvih).

- Drugo (dohodki, doseženi s prodajo odpadnega papirja v okviru zbiralne akcije, pokojninske rente in odkupne vrednosti, posmrtnine iz Sklada vzajemne pomoči).

6 DOHODEK IZ ZAPOSLOTITVE

Dohodek iz zaposlitve je najpomembnejša vrsta dohodka, tako z vidika države kakor z vidika strukture obdavčljivih dohodkov davčnih zavezancev, in predstavlja najznačilnejšo vrsto aktivnih dohodkov.

35. člen ZDoh-2 določa, da se za dohodek iz zaposlitve šteje dohodek, prejet na podlagi pretekle ali sedanje zaposlitve. Zaposlitev je vsako odvisno pogodbeno razmerje, v katerega vstopa fizična oseba pri opravljanju fizičnega ali intelektualnega dela, vključno z opravljanjem storitev in ustvarjanjem ali izvedbo avtorskega dela, ne glede na čas trajanja (35. člen ZDoh-2). »Dohodek iz zaposlitve vključuje vsako izplačilo in boniteto, ki je neposredno ali posredno povezana z zaposlitvijo« (Galič 2007, 39).

Dohodek iz zaposlitve se deli na (Krkovič 2005, 16):

- Dohodek iz delovnega razmerja.
- Drugi dohodki iz delovnega razmerja.
- Dohodek iz drugega pogodbenega razmerja.

6.1 Dohodek iz delovnega razmerja

Dohodek iz delovnega razmerja je le en del dohodkov iz zaposlitve. Dohodki iz delovnega razmerja so (Krkovič 2005, 16):

- plača in nadomestila plače,
- regres za letni dopust, jubilejna nagrada, odpravnina, solidarnostna pomoč,
- povračilo stroškov v zvezi z delom,
- bonitete,
- nadomestilo zaradi kateregakoli pogoja v zvezi z zaposlitvijo in vsako izplačilo delodajalca v zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi,
- prejemki, prejeti zaradi začasnega neizplačila dohodka iz zaposlitve,
- nadomestila in drugi prejemki, prejeti od delodajalca, kot posledica zaposlitve,
- dohodek na podlagi udeležbe v dobičku.

Drugi dohodki iz delovnega razmerja so (Krkovič 2005, 17):

- dohodki, prejeti za vodenje poslovnega subjekta, ki je pravna oseba,
- dohodki izvoljenih in imenovanih nosilcev funkcij,
- dohodki, ki izhajajo iz avtorskega dela, ustvarjenega iz delovnega razmerja,

- dohodek, prejet za opravljanje malega dela,⁸
- nadomestila iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja in obveznega zavarovanja za primer brezposelnosti,
- izplačana nadomestila za izgubljeni zaslužek kmetu, družbeniku ali drugi osebi,
- pokojnine, nadomestila in drugi dohodki iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

6.1.1 Plača in nadomestila plače

Zakon o delovnih razmerjih v 126. členu določa, da mora biti plačilo za delo sestavljeno iz plače, ki je vedno v denarni obliki, in iz morebitnih drugih vrst plačil, če je tako določeno s kolektivno pogodbo.

V praksi se srečujemo z različnimi opredelitvami plače na različnih pravnih področjih, vendar je treba pojem poenotiti. Če širše opredelimo pojem plače, lahko rečemo, da plača zajema vse, kar je delodajalec dolžan plačati delojemalcu.

Načeloma je plača sestavljena iz osnovne plače, dodatkov, dela plače za delovno uspešnost in dela plače za poslovno uspešnost. Z zakonom pa je določena tudi minimalna plača, ki jo je delodajalec dolžan izplačati delojemalcu. Trenutno znaša minimalna osnovna bruto plača 566,53 EUR.

Osnovna plača se določi v skladu s kolektivno pogodbo in tarifnimi razredi, ki določajo zahtevnost dela, ki ga delojemalec opravlja. Dodatki k plači pa se določijo za posebne pogoje dela, ki ponavadi izhajajo iz razporeditve delovnega časa, kot je nočno delo, nadurno delo, delo ob nedeljah in praznikih. Dodatki pa se določijo tudi na podlagi posebnih pogojev dela, kjer obstajajo nevarnosti in neugodni vplivi na delavca. Višina dodatkov se določi s kolektivno pogodbo posamezne dejavnosti. Omeniti pa je treba še dodatek na delovno dobo delavca, ki v tem trenutku znaša 0,5 % na vsako leto delovne dobe. Delovna uspešnost delavca se določi na podlagi kvalitete, gospodarnosti in obsega opravljenega dela. Delovna uspešnost ima neko stimulacijsko funkcijo, ki pozitivno vpliva na delavca (127. člen ZDR).

Nadomestila plače pripadajo delavcu v primerih odsotnosti z dela, ki jih določa zakon ali kolektivna pogodba delodajalca, in v primerih, ko delavec ne dela iz razlogov na strani delodajalca. 2. odstavek 137. člena Zakona o delovnih razmerjih določa, da mora delodajalec delavcu izplačati nadomestilo plače v primerih odsotnosti z dela

---

⁸ Med dohodke iz delovnega razmerja po novem sodi tudi dohodek, dosežen z opravljanjem malega dela. S tem institutom naj bi preprečevali zaposlovanje in delo na črno, predlog pa je trenutno še v parlamentarni obravnavi. Posebnost malega dela je, da sklenitev pogodbe po ZDR ni potrebna.

zaradi izrabe letnega dopusta, za zakonsko določene praznike in dela proste dni, za plačane odsotnosti z dela zaradi osebnih okoliščin, kot so poroka, smrt v družini, hujša nesreča, ter odsotnost zaradi izobraževanja, odsotnost zaradi iskanja nove zaposlitve, odsotnosti zaradi bolezni ali poškodbe itd. (137. člen ZDR).

6.1.2 Regres za letni dopust, jubilejna nagrada, odpravnina in solidarnostna pomoč

Delodajalec je dolžan delavcu, ki ima pravico do letnega dopusta, izplačati tudi regres za letni dopust najmanj v višini minimalne plače. Zakonski rok izplačila regresa za letni dopust je do 1. julija tekočega koledarskega leta. Če ima delavec pravico le do sorazmernega dela dopusta, mu pripada tudi sorazmerni del regresa za letni dopust.

Zakon o delovnih razmerjih ureja tudi izplačilo jubilejnih nagrad, odpravnin in solidarnostnih pomoči. Z razliko od regresa za letni dopust se te ne vključujejo v davčno osnovo do višine, določene z zakonom (Škof idr. 2007, 181).

Jubilejne nagrade izplača delodajalec kot nagrado za doseženih 10, 20 ali 30 let delovne dobe delojemalca.

Najpogosteje izplača delodajalec odpravnino delojemalcu ob upokojitvi in ob odpovedi pogodbe zaradi poslovnih razlogov. Višina odpravnine je odvisna od delojemalčeve plače.

Solidarnostna pomoč je določena v kolektivni pogodbi delodajalca in se izplačuje v primerih, kot so smrt delavca ali ožjega družinskega člana, v primeru težje invalidnosti, za daljše bolezni in v drugih primerih.

6.1.3 Povračilo stroškov v zvezi z delom

Delodajalec je po zakonu delavcu dolžan povrniti naslednje stroške v zvezi z delom:

- Stroške prevoza na delo in z dela.
- Stroške prehrane med delom.
- Stroške, ki nastanejo zaradi službenega potovanja (dnevnice, prevoz, nočitve ...).

V davčno osnovo se ne všttevajo povračila stroškov do višine, določene z uredbo, temveč samo presežki takšnih izplačil, povračil stroškov v zvezi z delom.

6.1.4 Boniteta

»Boniteta je vsaka ugodnost v obliki proizvoda, storitve ali druge ugodnosti v naravi, ki jo delojemalcu ali njegovemu družinskemu članu zagotovi delodajalec ali druga oseba v zvezi z zaposlitvijo« (39. člen ZDoh-2).

Boniteta vključuje (Krkovič 2005, 19):

- uporabo osebnega vozila za privatne namene,
- nastanitev,
- posojilo brez obresti ali z obrestno mero nižjo od tržne,
- popust pri prodaji blaga in storitev,
- izobraževanje delojemalca ali njegovega družinskega člana,
- zavarovalne premije in podobna plačila,
- darila na podlagi zaposlitve,
- pravico delojemalcev do nakupa delnic.

Za boniteto se ne šteje regresirana prehrana med delom, uporaba prostorov za oddih in rekreacijo, pogostitve ob praznovanjih, plačila za dopolnilna izobraževanja in usposabljanja, plačila za zdravstvene preglede in cepljenja, plačila za zavarovanja za nesreče pri delu, uporaba parkirnega prostora ter računalniške in telekomunikacijske opreme (39. člen ZDoh-2).

6.2 Dohodki iz drugega pogodbenega razmerja

Dohodek iz drugega pogodbenega razmerja je (37.–38.člen ZDoh-2):

- vsak posamezen dohodek za opravljeno delo ali storitev,
- dohodek, prejet za stvaritev avtorskega dela ne glede na vrsto pogodbe,
- dohodek iz opravljenega dela ali storitve, ki ni dohodek iz dejavnosti,
- dohodek verskih delavcev.

Osredotočili se bomo na tri specifične vrste dohodkov iz drugega pogodbenega razmerja. Zanima nas, kako so obdavčeni prejemki po podjemnih pogodbah, avtorski honorarji in nenazadnje tudi prejemki študentov in dijakov.

6.2.1 Prejemki po podjemnih pogodbah

Podjemna pogodba ali pogodba o delu se lahko sklene takrat, ko niso podani elementi delovnega razmerja. Takšna pogodba se sklene, če gre za delavca, ki ni zaposlen pri delodajalcu in ni elementov za zaposlitev, gre pa za fizično ali umsko delo, ki da določen rezultat v določenem času.

Bistvena lastnost podjemne pogodbe je, da se podjemnik zavezuje opraviti določen posel, kot je izdelava ali popravilo, lahko pa gre tudi za umsko ali fizično delo. Naročnik dela pa se zavezuje, da bo izvajalcu za opravljeno delo plačal. Stranki pogodbe se v pogodbi dogovorita tudi za plačilo, ponavadi se določi nek bruto znesek. Predmet podjemne pogodbe mora biti mogoč in dopusten, sicer je pogodba nična (Kruhar Puc in Galič 2005, 35).

6.2.2 Avtorski honorar

Avtorski honorar so lahko fotografska in likovna dela, arhitekturna dela itn. Avtorski honorar je izraz za dohodek, ki je izplačan na podlagi avtorske pogodbe. Takšen dohodek je prejet za stvaritev avtorskega dela ali pa za uporabo avtorskih del.

Stvaritev je rezultat avtorskega dela, ki ga je ustvaril avtor. Delo izraža ustvarjalnost, unikatnost in individualnost, zato med avtorska dela uvrščamo razna govornjena, pisana, glasbena in gledališka dela.

Avtorsko delo lahko izkorišča oziroma uporablja le avtor sam, lahko pa tudi avtorsko pravico prenese na drugo osebo. Iz tega sledi, da se avtorski honorar ne prejme samo za stvaritev, ampak tudi za dajanje v uporabo določenega avtorskega dela.

6.2.3 Prejemki študentov in dijakov

Študentje in dijaki lahko opravljajo občasno ali začasno delo preko napotnice pooblaščne organizacije – študentskega servisa, kateremu je podeljena koncesija za posredovanje občasnih in začasnih del. Na področju študentskega dela je v zadnjih letih prišlo do nekaj pomembnih sprememb. Davčna reforma je tudi študentsko delo zelo obdavčila.

Delo preko napotnice pooblaščne organizacije lahko opravljajo vsi dijaki in študentje, ki so v šolskem letu vpisani v poklicno ali srednješolsko izobraževanje ter v dodiplomski ali podiplomski program. Študentsko delo lahko opravljajo tako redni kot tudi izredni dijaki in študentje.

7 DAVČNE OLAJŠAVE

»Dohodnina je osebni davek, kar pomeni, da se pri določanju davčne obveznosti upoštevajo osebne okoliščine na strani davčnega zavezanca« (Škof idr. 2007, 253).

Zakon o dohodnini zagovarja načelo pravičnosti, kar pomeni, da zakon iz davčne osnove izloči tisti del dohodka davčnega zavezanca, ki ga ta potrebuje za zadovoljevanje nujnih življenjskih potreb oz. za doseganje eksistenčnega minimuma davčnega zavezanca. Eksistenčni minimum zakon zagotavlja z dodeljevanjem splošne olajšave davčnemu zavezancu, poleg tega pa predvideva tudi nekatere druge olajšave, kot so posebne osebne olajšave, katerih namen je zagotavljanje davčne pravičnosti (Škof idr. 2007, 254).

V primeru, da je davčni zavezanec poleg sebe dolžan vzdrževati tudi druge osebe, se mu posledično znižuje ekonomska moč, zato zakon v teh primerih zagotavlja posebno olajšavo za vzdrževane družinske člane, ki zmanjšuje letno davčno osnovo zavezanca. Olajšava se lahko davčnemu zavezancu upošteva že med letom pri izračunu akontacije, lahko pa jo uveljavlja šele pri davčni napovedi (Škof idr. 2007, 254).

Še enkrat moramo poudariti, da so davčne olajšave pomembne predvsem pri ustvarjanju pravičnosti, saj zagotavljajo enako obdavčitev davčnih zavezancev z enako ekonomsko močjo. Zakon predvideva standardne in nestandardne olajšave. Standardne olajšave so tiste, ki so ob predhodnem izpolnjevanju zakonskih pogojev priznane vsakemu davčnemu zavezancu, ponavadi v obliki odbitka. Nestandardne olajšave pa so tiste olajšave, ki so odvisne od izdatkov zavezanca. Za primer lahko podamo olajšave za različne namene v višini 2 %, ki pa jih nova zakonodaja ne predvideva več (Škof idr. 2007, 255).

7.1 Splošna olajšava

Splošna olajšava je namenjena vsem zavezancem, pod pogojem, da drug rezident zanje ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana. Zmanjšanje letne davčne osnove se za leto 2008 prizna v višini 2.959,60 EUR oziroma 246,63 EUR mesečno.

7.2 Osebna olajšava

Zakon posameznim skupinam davčnih zavezancev, poleg splošne davčne olajšave, priznava še dodatna znižanja osnove. Osebne davčne olajšave pripadajo rezidentom, ki izpolnjujejo naslednje kriterije po 112. členu ZDoh-2:

- Rezidentu invalidu s 100 % telesno okvaro se prizna zmanjšanje letne davčne osnove v višini 15.824,35 EUR letno.

- Rezidentu po dopolnjenem 65. letu se prizna zmanjšanje letne davčne osnove v višini 1.273,69 EUR letno.
- Rezidentom, prejemnikom pokojnin in nadomestil iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter priznavalnin po Zakonu o republiških priznavalninah in po Zakonu o uresničevanju javnega interesa na področju kulture se prizna zmanjšanje dohodnine v višini 13,5 % odmerjenega prejema.

7.3 Posebna osebna olajšava

Posebna osebna olajšava se določi pod naslednjimi kriteriji 113. člena ZDoh-2:

- Rezidentu, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta, se do 26. leta starosti prizna zmanjšanje davčne osnove od dohodka za opravljeno začasno ali občasno delo na podlagi napotnice pooblaščenice organizacije v višini 2.959,60 EUR letno.
- Rezidentu, ki samostojno opravlja specializiran poklic na področju kulturne dejavnosti ali novinarski poklic, pod pogojem da nima sklenjenega delovnega razmerja, se prizna zmanjšanje davčne osnove od dohodka iz dejavnosti v višini 15 % prihodkov letno, vendar do 25.000 EUR njegovih prihodkov iz dejavnosti v koledarskem letu.

7.4 Posebna olajšava – olajšava za vzdrževane družinske člane

Posebna olajšava je namenjena osebam, ki vzdržujejo družinske člane. V praksi ta olajšava največkrat pripada staršem, ki vzdržujejo svoje otroke. Olajšava se prizna za čas, ko je zavezanec otroka dejansko preživljal. Če pa ga je preživljal samo določen čas v letu, se mu olajšava prizna le v sorazmernem delu za čas vzdrževanja. Olajšava za vzdrževane družinske člane znaša:

- Za prvega vzdrževanega otroka v višini 2.183,76 EUR letno.
- Za vzdrževanega otroka, ki potrebuje nego in varstvo, v višini 7.912,70 EUR letno.
- Za drugega vzdrževanega otroka se olajšava poveča za 190,26 EUR in znaša 2.374,02 EUR letno.
- Za tretjega vzdrževanega otroka se olajšava poveča za 1.775,76 EUR in znaša 3.959,52 EUR letno.
- Za četrtega vzdrževanega otroka se olajšava poveča za 3.361,26 EUR in znaša 5.545,02 EUR letno.
- Za petega vzdrževanega otroka se olajšava poveča za 4.946,76 EUR in znaša 7.130,52 EUR letno.

- Za šestega in vse nadaljnje vzdrževane otroke se olajšava poveča za 1.585,50 EUR na leto glede na višino olajšave za prejšnjega vzdrževanega otroka.

Pomembno je vedeti, da se omenjene olajšave priznajo za otroka do dopolnjenega 18. leta starosti, za starejšega otroka pa le, če neprekinjeno ali s prekinitvijo do enega leta nadaljuje šolanje na srednji, višji ali visoki stopnji, vendar največ do dopolnjenega 26. leta starosti.

Olajšava pa se ne priznava zavezancu, katerega otrok je v rejništvu ali katerega otrok je zaradi zdravljenja, usposabljanja, vzgoje ali šolanja v zavodu, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo, razen če dokaže, da v tem času materialno skrbi za otroka. Če se zavezanci ne morejo sporazumeti, kdo od njih bo uveljavljal posebno olajšavo za istega vzdrževanega družinskega člana, se prizna vsakemu zavezancu sorazmerni del olajšave.

Vzdrževani družinski člani

Za vzdrževanega družinskega člana se po 115. členu ZDoh-2 šteje:

- zakonec zavezanca, ki ni zaposlen ter ne opravlja dejavnosti in nima lastnih dohodkov za preživljanje ali so manjši od višine posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana, in razvezani zakonec zavezanca, če mu je s sodbo oziroma dogovorom priznana pravica do preživnine, ki jo plačuje zavezanec,
- otrok zavezanca do 18. leta starosti,
- otrok zavezanca do 26. leta starosti, če neprekinjeno ali s prekinitvijo do enega leta nadaljuje šolanje na srednji, višji ali visoki stopnji in nima dohodkov iz zaposlitve ali iz opravljanja dejavnosti (razen prejemki preko študentske napotnice in družinske pokojnine), in otrok zavezanca, ki je starejši od 26 let, vendar se je na študij vpisal do 26. leta starosti, in sicer največ za dobo šestih let od dneva vpisa na dodiplomski študij in največ za dobo štirih let od dneva vpisa na podiplomski študij,
- otrok, starejši od 18 let, ki se ne izobražuje in je za delo sposoben, če je prijavljen pri službi za zaposlovanje in živi s starši oziroma s posvojitelji v skupnem gospodinjstvu ter nima lastnih dohodkov za preživljanje oziroma so manjši od višine posebne olajšave,
- otrok zavezanca, ki ima pravico do dodatka za nego otroka v skladu z zakonom o starševskem varstvu in družinskim prejemkih,
- otrok zavezanca, ki ima pravico do dodatka za pomoč in postrežbo v skladu z zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju do 26. leta starosti,
- otrok zavezanca, ki je v skladu s predpisi o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb za delo nezmožen ne glede na njegovo starost,

- za otroka se šteje lasten otrok, posvojenec, pastorek oziroma otrok zunajzakonskega partnerja,
- starši oziroma posvojitelji zavezanca, če nimajo lastnih dohodkov za preživljanje oziroma so manjši od posebne olajšave za vzdrževane družinske člane.

V primeru, da želi rezident uveljavljati olajšavo za vzdrževanega družinskega člana pri obračunu akontacije dohodnine od dohodka iz delovnega razmerja, mora o tem obvestiti delodajalca, ki olajšavo upošteva že pri obračunu dohodka zaposlenega.

7.5 Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje

Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je bila vpeljana v davčni sistem z ZDoh-1. Pri dodatnem pokojninskem zavarovanju gre za dodatno prostovoljno varčevanje za primer starosti. Davčno olajšavo lahko uveljavljajo zavezanci, ki vplačujejo premije dodatnega pokojninskega zavarovanja. Letna davčna osnova zavezanca se zniža za znesek plačanih premij prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, vendar največ za 24 % obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zavezanca oziroma 5,844 % pokojnine zavarovanca in ne več kot 2.526,23 EUR letno.

8 DAVČNA OSNOVA IN DAVČNA STOPNJA

8.1 Davčna osnova

Letna davčna osnova je letni seštevek vseh davčnih osnov obdavčenih dohodkov, ki se seštevajo v progresivno obdavčitev. Nekatere davčne osnove bodo lahko ob vštetju v letno osnovo manjše, kot so bile med letom (Galič 2007, 71).

Letno davčno osnovo nato še zmanjšujemo z olajšavami, posledica pa je zmanjšanje davčne obveznosti zavezanca. Od zmanjšane neto letne davčne osnove bo odmerjena letna progresivna dohodnina. Davčne olajšave pa imajo praviloma obliko odbitka od letne davčne osnove (Oštir 2005, 81–83).

Višina davčne obveznosti je v celoti odvisna od davčne osnove zavezanca in od davčne stopnje, ki je predpisana za določeno davčno osnovo.

8.2 Davčna stopnja

Davčna stopnja je razmerje med zneskom plačanega davka in davčno osnovo. Dohodnina je davek na skupne dohodke, ki jih zavezanci prejemo iz različnih virov. Od celotnega dohodka zavezanca se izvzemajo oziroma odštevajo različne postavke oziroma olajšave. S temi odbitki dobimo davčno osnovo, kateri moramo določiti dohodkovni razred oziroma stopnjo obdavčitve.

Tabela 8.1 prikazuje lestvico stopenj za odmero dohodnine za koledarsko leto 2008. Če znaša davčna osnova 10.000,00 EUR, nam bo odmerjena dohodnina v višini 1.909,36 EUR. Naša osnova za odmero dohodnine spada v drugi tarifni razred.

Izračun: $1.150,02 \text{ EUR} + ((10.000,00 \text{ EUR} - 7.187,60 \text{ EUR}) \times 27 \%) = 1.909,36 \text{ EUR}$.

Tabela 8.1 Stopnje dohodnine za davčno leto 2008

Če znaša neto letna davčna osnova v EUR		Znaša dohodnina v EUR	
Nad	Do		
	7.187,60		16 %
7.187,60	14.375,20	1.150,02 + 27 % nad 7.187,60	
14.375,20		3.090,67 + 41 % nad 14.375,20	

Vir: ZDoh-2 2006, 122. člen.

Dohodninska lestvica po ZDoh-2 ima samo tri stopnje. Za prvi najnižji razred je predpisana 16 % davčna stopnja, za drugi razred 27 % in za tretji najvišji razred 41 % stopnja. Pri dohodnini se uporabljajo progresivne stopnje, odvisne pa so od višine dohodka, doseženega v enem koledarskem letu. Zneski neto letnih davčnih osnov pa se enkrat letno uskladijo s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji.

Pri dohodnini se uporablja metoda stopničaste progresije, ki spreminja stopnje glede na spremembo osnove, pri čemer se višja stopnja uporabi le za presežek davčne osnove. Zakon določa, da se za vse davčne osnove do 7.187,60 EUR odmeri dohodnina po 16 % stopnji, z razliko davčne osnove nad 7.187,60 EUR, ki se obdavči po 27 % stopnji (Kranjec 2003, 97).

Sprememba davčnih stopenj

Prejšnji Zakon o dohodnini je razdeljeval davčne stopnje v pet davčnih razredov. S sprejetjem novega zakona, pa so s 1. 1. 2007 v veljavi tri davčne stopnje. Zmanjšanje davčnih stopenj pomeni manjši odliv sredstev v javno blagajno in tako posledično večji neto prejemek za zaposlene, obveznost delodajalca pa ostaja nespremenjena. Spremembo se ocenjuje kot pozitivno, saj se je progresivna dohodninska lestvica znižala. Znižanje davčnih stopenj naj bi tudi spodbujalo konkurenčnost in gospodarsko aktivnost z razbremenitvijo gospodarstva in predvsem z znižanjem davčne obremenitve plač zaposlenih. Vendar ocenjujemo, da bomo realni učinek spremembe začutili šele pri dohodninskih odločbah, prejetih v letu 2008 (Roštan 2007, 18–21).

Spodnja tabela prikazuje višino davčnih stopenj v letih od 2005 do 2007.

Tabela 8.2 Davčne stopnje v obdobju od leta 2005 do 2007

Leto	2005	2006	2007
1. davčni razred	16%	16%	16%
2. davčni razred	33%	33%	27%
3. davčni razred	38%	37%	41%
4. davčni razred	42%	41%	*
5. davčni razred	50%	50%	*

* Davčni razred ne obstaja.

Vir: Davčna uprava Republike Slovenije 2008.

Kot lahko razberemo iz tabele 8.2, se prva davčna stopnja ni spremenila, zato zavezancem z nižjimi dohodki sprememba bistveno ne vpliva na višino odmerjene dohodnine. Večja sprememba je v drugem davčnem razredu, saj se davčna stopnja iz 33 % zniža na 27 %. Razlika je v 5 odstotnih točkah, kar za zavezance s srednje visokimi dohodki predstavlja precejšnjo razliko. V tretjem davčnem razredu pa višina davčne stopnje za leto 2007 poskoči kar na 41 %, z razliko od prejšnjega leta, ko je davčna stopnja znašala le 37 %.

9 AKONTACIJA IN ODMERA DOHODNINE

9.1 Akontacija dohodnine

Od dohodkov iz zaposlitve se po Zakonu o dohodnini med letom plačuje akontacija dohodnine. Med letom plačana dohodnina se šteje za akontacijo. Akontacija dohodnine mora biti izračunana in plačana v zakonsko določenih rokih (Hieng 2006, 9).

Akontacija dohodnine se zavezancu, ki je rezident RS, odšteje od dohodnine, odmerjene za posamezno davčno leto. Če je znesek odmerjene dohodnine na letni ravni večji od zneska med letom plačane akontacije dohodnine, zavezanec plača razliko dohodnine. Če pa je znesek odmerjene dohodnine na letni ravni manjši od zneska med letom plačane akontacije dohodnine, se zavezancu razlika dohodnine vrne. Ne smemo pa spregledati dejstva, da se akontacija dohodnine zavezancu, ki je nerezident, šteje za dokončen davek.

Izračun akontacije dohodnine se opravi z davčnim obračunom ali z odmero akontacije dohodnine. Akontacijo dohodnine po zakonu o davčnem postopku izračuna (278. člen ZDavP-2):

- plačnik davka⁹ v obračunu davčnega odtegljaja,
- davčni zavezanec sam v davčnem obračunu,
- davčni organ v odločbi, izdani na podlagi napovedi zavezanca,
- od dohodkov, od katerih se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, med letom izračunava in plačuje akontacija dohodnine.

Akontacija dohodnine se izračuna in plača od davčnih osnov in po davčnih stopnjah, določenih z Zakonom o dohodnini. Davčne osnove in stopnje smo opredelili v prejšnjem poglavju.

Izračun akontacije dohodnine se opravi na podlagi davčnega obračuna z davčnim odtegljajem ali na podlagi obračuna, ki ga opravi zavezanec sam. Izračun akontacije dohodnine z davčnim odtegljajem je zavezan opraviti plačnik davka.

Obračun davčnega odtegljaja je zakonsko določen. Davek za davčnega zavezanca izračuna, odtegne in plača plačnik davka. Plačnik davka izračuna davek na podlagi ugotovljene davčne osnove, davčnih olajšav in davčne stopnje, ki veljajo na dan nastanka davčne obveznosti. Oblika obračuna davčnega odtegljaja je predpisana s strani Ministrstva za finance, vsebovati pa mora vse podatke, potrebne za izračun in nadzor pravilnosti izračuna davčnega odtegljaja. Plačnik davka mora nadalje predložiti obračun pristojnemu davčnemu organu na način in v rokih, predpisanih z zakonom. Plačnik

---

⁹ Plačnik davka je lahko pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki izplača dohodek, od katerega se v skladu z zakonom odteguje in plačuje davčni odtegljaj. V praksi je izplačevalec dohodka delodajalec.

davka mora obračun davčnega odtegljaja predložiti tudi davčnemu zavezancu (57. člen ZDavP-2).

Plačnik davka je torej dolžan za davčnega zavezanca izračunati, odtegniti in plačati davčni odtegljaj od dohodka. Plačnik davka odtegljaj odtegne v breme dohodka davčnega zavezanca, posledično pa se izplačan dohodek davčnemu zavezancu zmanjša za znesek davka, ki ga je davčni zavezanec dolžan plačati. Če davčni organ ugotovi, da je plačnik davka odtegljaj odtegnil od dohodka davčnega zavezanca, vendar ga ni plačal, ali ga ni plačal v celoti, se davčni odtegljaj s pripadajočimi dajatvami izterja od plačnika davka (59. člen ZDavP-2).

Ne glede na določbe v Zakonu o davčnem postopku in Zakonu o dohodnini se od dohodkov rezidenta, od katerih se akontacija plačuje z davčnim odtegljajem, ta ne odtegne in ne plača, če izračunan znesek akontacije ne presega 20 EUR. Ta določba se uporablja za dohodke, ki se všttevajo v davčno osnovo davčnega zavezanca, razen za dohodke iz delovnega razmerja in dohodke, dosežene z opravljanjem dejavnosti. To določbo bomo upoštevali pri obračunu študentskega dela, avtorskega honorarja in podjemne pogodbe. Če bruto zaslužek v teh primerih znaša največ do 88,88 EUR, akontacija dohodnine ni obračunana, razen če je zavezanec za odmero akontacije dohodnine nerezident (282. člen ZDavP-2).

Plačnik davka mora davčni odtegljaj izračunati in odtegniti ob obračunu dohodka, plačati pa na dan izplačila dohodka, hkrati pa mora predložiti obračun davčnih odtegljajev davčnemu organu najpozneje na isti dan. Prav tako mora plačnik davka na isti dan poravnati prispevke za socialno varnost.

V skladu s 35. členom ZDavP-2 mora fizična oseba v vseh primerih, ko prejema dohodke, ne glede na obliko njihove pridobitve, izplačevalcu dohodkov predložiti svojo davčno številko. V primeru, da tega ne stori, mu izplačevalec dohodka ne sme izplačati.

9.1.1 *Obrazci za obračun davčnih odtegljajev*

Obrazce za obračun davčnih odtegljajev in njihovo vsebino določa Pravilnik o obrazcih za obračun davčnih odtegljajev ter o načinu in rokih predložitve obrazcev davčnemu organu (Kruhar Puc in Galič 2006, 35–37).

Glede na delitev dohodkov po ZDoh-2 imamo štiri vrste obrazcev za obračun davčnih odtegljajev (REK obrazci) za dohodke, ki se všttevajo v letno davčno osnovo:

- REK-1 za obračun davčnih odtegljajev od dohodkov iz delovnega razmerja.
- REK-1a za obračun davčnih odtegljajev od plačil vajencem, dijakom in študentom za obvezno praktično delo.
- REK-1b za obračun davčnih odtegljajev od pokojnin, nadomestil in drugih dohodkov iz naslova obveznega socialnega zavarovanja.

- REK-2 za obračun davčnih odtegljajev od dohodkov po ZDoh-2, ki niso dohodki iz delovnega razmerja.
- Priloga 6: Poročilo o dohodkih, izplačanih nerezidentom, ki so vključeni v obračun davčnih odtegljajev.

Ker se naše proučevanje nanaša na dohodke iz zaposlitve, je treba poudariti, da se za izplačilo plače in nadomestila plače, regresa za letni dopust in drugih dohodkov iz delovnega razmerja uporablja obrazec REK-1. Za izplačilo dohodka na podlagi podjemne pogodbe, dohodka za opravljeno avtorsko delo ter za dohodek dijakov in študentov od začasnega ali občasnega dela na podlagi napotnice pooblaščenice organizacije pa se uporablja obrazec REK-2.

9.1.2 Posebnosti pri akontaciji dohodnine od dohodkov iz zaposlitve

V zakonu je tudi nekaj posebnosti, ki se nanašajo na obračun akontacije dohodnine od dohodka iz zaposlitve.

Pri obračunu akontacije dohodnine od dohodka iz zaposlitve je treba opredeliti glavnega delodajalca. Glavni delodajalec je oseba, pri kateri zavezanec dosega pretežni del dohodka iz delovnega razmerja, zato ima lahko zavezanec samo enega glavnega delodajalca. Akontacija dohodnine od dohodka iz delovnega razmerja, ki ga zavezanec doseže pri glavnem delodajalcu, se izračuna tako, da se za posamezen dohodek uporabljajo stopnje dohodnine po lestvici, določeni za posamezno davčno leto, preračunane na 1/12 leta ob upoštevanju davčnih olajšav, ki so prav tako preračunane na 1/12 leta. V primeru, ko delodajalec ni glavni delodajalec zaposlenega, se akontacija dohodnine izračuna po stopnji 25 % od davčne osnove in brez upoštevanja davčnih olajšav (Galič 2007, 99–100).

V primeru, da se dohodek iz delovnega razmerja, ki se nanaša na mesečno obdobje, izplača v več delih, se ob izplačilu zadnjega dela dohodka ugotovi višina mesečnega dohodka in se izvrši izračun akontacije dohodnine ter poračun že plačane akontacije dohodnine od posameznih delov dohodka (Hieng 2006, 9).

V primeru, da se dohodek iz zaposlitve izplača za več mesecev skupaj, se akontacija dohodnine izračuna od celotnega izplačila navedenega dohodka po povprečni stopnji dohodnine od enomesečnega dohodka.

Kot smo že omenili, se akontacija dohodnine od dohodka iz drugega pogodbenega razmerja izračuna in plača od davčne osnove po stopnji 25 %, zmanjšan za normirane stroške v višini 10 % dohodka (Hieng 2006, 9).

Od dohodka rezidenta, ki glede starosti in statusa izpolnjuje pogoje za priznanje posebne olajšave za študente, za opravljeno začasno ali občasno delo na podlagi izdane študentske napotnice pooblaščenice organizacije ali Zavoda za zaposlovanje, ki opravlja dejavnost posredovanja dela študentom in dijakom, v skladu s predpisi zaposlovanja, se

ne izračuna in ne plača akontacija dohodnine, če posamezni dohodek ne presega 400 EUR. Obdavčitev je vezana na eno izdano študentsko napotnico. V primeru, da ima študent ali dijak v istem mesecu izdani dve študentski napotnici pooblaščne organizacije in za vsako dobi izplačilo v višini 400 EUR (skupaj 800 EUR), se po 127. členu ZDoh-2 ne izračuna in ne plača akontacija dohodnine.

9.2 Odmera dohodnine

Dohodnina se odmeri na podlagi davčne napovedi zavezanca, vložene v zakonsko določenem roku pristojnemu davčnemu uradu.¹⁰ V preteklih letih so davčni zavezanci letno napoved za odmero dohodnine vlagali območnemu davčnemu uradu na podlagi v knjigarni kupljenega obrazca »Napoved za odmero dohodnine«. Omenjeni obrazec so davčni zavezanci izpolnjevali sami na podlagi prejetih kumulativnih podatkov od izplačevalcev dohodkov. Rok za oddajo ustrezno izpolnjenega obrazca je bil po prejšnjem zakonu do 31. 3. tekočega leta. Zavezanci so lahko oddali davčno napoved priporočeno po pošti ali pa osebno na davčnemu uradu.

V letu 2007 pa je bila uveljavljena sprememba pri vlaganju dohodninskih napovedi za leto 2006. Izplačevalci dohodkov so bili dolžni do 31. januarja posredovati davčnemu uradu kontrolne podatke o prejemkih vseh davčnih zavezancev. Na podlagi teh podatkov je davčni urad pripravil napoved, ki so jo davčni zavezanci prejeli na svoj stalni naslov. Davčni zavezanci so morali predizpolnjeno napoved skrbno pregledati in vpisati manjkajoče podatke oziroma napačne podatke popraviti ali dopolniti. Izpolnjeno napoved je bilo treba oddati najkasneje do 30. aprila priporočeno po pošti, osebno na davčnemu uradu, lahko pa tudi preko elektronske napovedi oziroma sistema »eDavki«.¹¹ V primeru, da davčni zavezanec od davčnega urada ni prejel predizpolnjene davčne napovedi do 31. marca, je moral sam poskrbeti za izpolnitev in oddajo davčne napovedi do 30. aprila.

V letu 2008 pa se je na področju dohodnine prvič uporabil nov način odmere dohodnine. Tako davčnim zavezancem za leto 2007 ni bilo treba vložiti dohodninskih napovedi, temveč je davčna uprava na podlagi podatkov o izplačilih, ki jih je prejela od izplačevalcev dohodkov do 31. 1. 2008, davčnim zavezanem izdala informativni izračun dohodnine.

---

¹⁰ Pristojni davčni urad je tisti davčni urad, pri katerem je zavezanec za davek vpisan v davčni register. Zavezanci lahko vložijo napoved za odmero dohodnine osebno pri pristojnemu uradu oziroma izpostavi davčnega urada ali pri krajevnih uradih, ki so organizirani kot notranje organizacijske enote ali kot način dela upravnih enot in opravljajo nalogo enotnih vstopnih točk.

¹¹ Portal eDavki je spletna aplikacija za elektronsko poslovanje z DURS. Preko tega sistema lahko fizične in pravne osebe hitro in enostavno izpolnjujejo in oddajajo različne davčne obrazce, tudi napoved za odmero dohodnine.

Če davčni zavezanec v 15 dneh od dneva vročitve informativnega izračuna ne bo ugovarjal izračunu, postane informativni izračun dohodnine odločba o odmeri dohodnine. Če davčni zavezanec ne bo prejel informativnega izračuna dohodnine za leto 2007, do 31. 5. 2008, mora sam vložiti napoved za odmero dohodnine, in sicer do 30. 6. 2008.

Za vsako dohodninsko leto se določi višina dohodkov, do katere davčnim zavezancem ni treba oddati davčne napovedi. Za leto 2006 davčnim zavezancem ni bilo treba oddati napovedi, če njihovi dohodki v letu 2006, od katerih se plačuje dohodnina, niso presegali 604.330,00 SIT. Za dohodninsko leto 2007 pa so zavezanci zavezani oddati davčno napoved, če njihovi dohodki presegajo 2.800,00 EUR.

Zavezanci moramo biti pri novem načinu oddaje davčne napovedi pazljivi, predvsem tisti, ki jih zakon ne zavezuje oddati davčne napovedi. Čeprav je bil njihov dohodek nižji od 2.800,00 EUR in so med letom plačevali akontacijo dohodnine, imajo možnost povrnitve preveč plačane dohodnine v celoti ali pa le delno. V primeru, da davčne napovedi ne oddajo, jim davčni urad preveč plačano akontacijo dohodnine ne povrne.

Če je rezident ali nerezident zavezanec za oddajo dohodnine, vendar davčne napovedi ne odda, ga davčni organ ustrezno sankcionira. V primeru, da posameznik ne odda davčne napovedi, se prekršek kaznuje z globo v višini 200,00 EUR. Hujše pa so kazni, če se pri davčni napovedi ugotovi, da je zavezanec navajal neresnične, nepopolne ali nepravilne podatke. Takšen prekršek se kaznuje z globo v višini od 400,00 do 1.200,00 EUR.

Davčni organ mora na podlagi davčne napovedi zavezancu najkasneje do 31. oktobra odmeriti dohodnino in izdati odločbo, pri kateri mora upoštevati vse vrste prejetih dohodkov zavezanca v davčnem letu in pripadajoče olajšave.

10 OBDAVČITEV DOHODKA V PRAKSI

Obdavčitev dohodka v praksi ni enostavna, zato bom obdavčitev različno visokega dohodka, z upoštevanjem stopenj in pripadajočih olajšav, prikazala na primerih.

10.1 Izračuni dohodka iz zaposlitve za prvi dohodninski razred

Primer 1

Osnovna bruto plača zaposlenega znaša 566,53 EUR (minimalna plača). Zaposleni ne prejema nobenih bonitet. Zaposlenemu pripada splošna davčna olajšava. Predpostavljam, da ima mesec 21 dni, za to mu pripada nadomestilo malice v višini 3,13 EUR dnevno in povračilo stroškov prevoza v višini 0,15 EUR na prevoženem kilometru. Delavec na poti na delo in z dela prevozi 20 kilometrov dnevno.

V tabeli 10.1 sledi izračun neto plače zaposlenega in akontacije dohodnine na mesečni ravni.

Od bruto plače zaposlenega se obračunavajo prispevki za socialno varnost, ki skupaj znašajo 22,10 % od osnovne bruto plače zaposlenega. Od tega znaša prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 15,50 %, prispevek za zdravstveno zavarovanje 6,36 %, prispevek za zaposlovanje 0,14 % in prispevek za starševsko varstvo 0,10 %. Sledi izračun: $566,53 \text{ EUR} \times 22,10 \% = 125,20 \text{ EUR}$. Prispevki za socialno varnost skupaj znašajo 125,20 EUR.

Akontacija dohodnine se izračuna na sledeč način. Od osnovne bruto plače sem odštela olajšave, ki pripadajo zavezanca. V tem primeru sem upoštevala splošno davčno olajšavo, ki znaša 246,63 EUR mesečno. Odštela sem tudi plačane prispevke za socialno varnost v višini 125,20 EUR. Rezultat mi je dal osnovo za izračun dohodnine, s katero sem določila tudi razred obdavčitve. V tem primeru osnova znaša 194,70 EUR, kar znaša manj kot 598,97 EUR, ki je zgornja meja prvega dohodninskega razreda. Davčne osnove, ki spadajo v prvi dohodninski razred, so obdavčene s 16 % davkom. Sledi izračun: $194,70 \text{ EUR} \times 16 \%$ znaša 31,15 EUR. Torej, akontacija dohodnine za davčnega zavezanca znaša 31,15 EUR.

Izračunala sem tudi neto plačo zaposlenega. Od osnovne bruto plače sem odštela prispevke za socialno varnost in akontacijo dohodnine, rezultat pa mi je dal neto plačo zaposlenega. Sledi izračun: $566,53 \text{ EUR} - 125,20 \text{ EUR} - 31,15 \text{ EUR} = 410,18 \text{ EUR}$. Rezultat je torej neto plača zaposlenega. K neto plači pa sem morala prišteti tudi dejanske stroške prehrane in prevoza. Celoten dohodek zaposlenega tako znaša 538,19 EUR, upošteva je prej omenjene postavke. Nadomestilo prehrane sem izračunala kot zmnožek delovnih dni v mesecu in vrednosti dnevnega nadomestila: $21 \text{ dni} \times 3,13 \text{ EUR/dan} = 65,73 \text{ EUR}$. Povračilo stroškov prevoza na delo in z dela pa sem izračunala tako, da sem zmnožila število prihodov na delo, prevoženih kilometrov na dan in

povračilo stroškov enega prevoženega kilometra. Sledi izračun: 21 dni × 20 km/dan × 0,15 EUR/km = 63,00 EUR. Povračilo materialnih stroškov tako znaša 128,73 EUR.

Tabela 10.1 Izračun za primer 1 v EUR

Naziv	Vrednost
Bruto plača	+ 566,53
Boniteta	+ 0
Skupaj	= 566,53
Prispevki iz bruto plače zaposlenega	
Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	+ 87,81
Prispevki za zdravstveno zavarovanje	+ 36,03
Prispevki za zaposlovanje	+ 0,79
Prispevki za starševsko varstvo	+ 0,57
Skupaj	= 125,20
Akontacija dohodnine	
Bruto plača	+ 566,53
Olajšava	- 246,63
Prispevki	- 125,20
Osnova	= 194,70
1. razred dohodninske lestvice	× 16 %
Akontacija	= 31,15
Neto plača	
Bruto plača	+ 566,53
Prispevki	- 125,20
Akontacija	- 31,15
Neto plača	= 410,18
Materialni stroški	+ 128,73
Skupaj za izplačilo	= 538,91

Primer 2

Osnovna bruto plača zaposlenega znaša 566,53 EUR (minimalna plača). Zaposleni ne prejema nobenih bonitet. Zaposlenemu pripada splošna davčna olajšava, uveljavlja pa tudi olajšavo za enega vzdrževanega otroka. Predpostavljam, da ima mesec 21 dni, za to mu pripada nadomestilo malice v višini 3,13 EUR dnevno in povračilo stroškov prevoza v višini 0,15 EUR na prevoženi kilometer. Delavec na poti na delo in z dela prevozi 20 kilometrov dnevno.

V tabeli 10.2 sledi izračun neto plače zaposlenega in akontacije dohodnine na mesečni ravni.

Prispevki za socialno varnost se obračunavajo od osnovne bruto plače, zato tudi v tem primeru znašajo 125,20 EUR oziroma 22,10 % od osnovne bruto plače.

Velika sprememba pa se pojavi pri obračunu akontacije dohodnine, ker zaposleni poleg splošne davčne olajšave, ki znaša 246,63 EUR mesečno, uveljavlja tudi posebno davčno olajšavo za vzdrževanega družinskega člana, ki mesečno znaša 181,98 EUR. Tako od osnovne bruto plače odštejem obe olajšavi in plačane prispevke za socialno varnost. Sledi izračun: 566,53 EUR – 246,63 EUR – 181,98 EUR – 125,20 EUR = 12,72 EUR. Osnova za odmero dohodnine znaša 12,72 EUR, ki je bistveno nižja od osnove za odmero dohodnine v primeru 1. Osnova 12,72 EUR spada v prvi razred dohodninske lestvice, zato bo obdavčitev 16 %. Sledi izračun: 12,72 EUR × 16 % = 2,03 EUR. Akontacija dohodnine je v primeru 2 kar za 29,12 EUR nižja kot v primeru 1. Skleпам lahko, da olajšava za vzdrževanega družinskega člana bistveno pripomore k nižji obdavčitvi osebnega dohodka. Neto plača zaposlenega po odbitku plačanih prispevkov za socialno varnost in plačani akontaciji dohodnine tako znaša 439,30 EUR, prištela sem še materialne stroške v višini 128,73 EUR, ki ostajajo enaki kot v primeru 1.

Celoten dohodek zaposlenega v tem primeru znaša 568,03 EUR. Zaposleni dobi neto izplačilo za 29,12 EUR višje, kot zaposleni v primeru 1. Zaposleni zaradi koriščenja posebne davčne olajšave za vzdrževanega družinskega člana mesečno razpolaga z višjim osebnim dohodkom.

Tabela 10.2 Izračun za primer 2 v EUR

Naziv	Vrednost
Bruto plača	+ 566,53
Boniteta	+ 0
Skupaj	= 566,53
Prispevki iz bruto plače zaposlenega	
Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	+ 87,81
Prispevki za zdravstveno zavarovanje	+ 36,03
Prispevki za zaposlovanje	+ 0,79
Prispevki za starševsko varstvo	+ 0,57
Skupaj	= 125,20
Akontacija dohodnine	
Bruto plača	+ 566,53
Olajšava	- 246,63
Olajšava za vzdrževanega družinskega člana	- 181,98
Prispevki	- 125,20
Osnova	= 12,72
1. razred dohodninske lestvice	× 16 %
Akontacija	= 2,03
Neto plača	
Bruto plača	+ 566,53
Prispevki	- 125,20
Akontacija	- 2,03
Neto plača	= 439,30
Materialni stroški	+ 128,73
Skupaj za izplačilo	= 568,03

Primer 3

Osnovna bruto plača zaposlenega znaša 566,53 EUR (minimalna plača). Zaposleni ne prejema nobenih bonitet. Pripada mu splošna davčna olajšava, uveljavlja pa tudi olajšavo za dva vzdrževana otroka. Predpostavljam, da ima mesec 21 dni, za to mu pripada nadomestilo malice v višini 3,13 EUR dnevno in povračilo stroškov prevoza v višini 0,15 EUR na prevožen kilometer. Delavec na poti na delo in z dela prevozi 20 kilometrov dnevno.

V tabeli 10.3 sledi izračun neto plače zaposlenega in akontacije dohodnine na mesečni ravni.

Prispevke za socialno varnost sem izračunala po ustaljenem postopku. Znašajo torej 125,20 EUR, saj se osnovna bruto plača ni spremenila.

V tem primeru sem morala pri izračunu akontacije dohodnine upoštevati splošno davčno olajšavo v višini 246,63 EUR in olajšavi za vzdrževane družinske člane v višini 379,82 EUR mesečno, za prvega otroka v višini 181,98 EUR mesečno, za drugega pa 197,83 EUR mesečno. Pri izračunu akontacije dohodnine sem poleg olajšav odbila tudi znesek plačanih prispevkov za socialno varnost. Sledi izračun: 566,53 EUR – 246,63 EUR – 379,81 EUR – 125,20 EUR = 0,00 EUR. Osnova za izračun akontacije znaša 0,00 EUR, kar pomeni da ima zaposleni v tem primeru več olajšav, kot znaša njegova osnovna bruto plača, in akontacije dohodnine ne plača.

Neto osebni dohodek zaposlenega znaša 441,33 EUR, s tem da sem od osnovne bruto plače odbila samo plačane prispevke za socialno varnost. Sledi izračun: 566,53 EUR – 125,20 EUR = 441,33 EUR. Zaposlenemu moram prišteti še materialne stroške v višini 128,73 EUR, tako njegov celotni dohodek znaša 570,06 EUR.

Ko sem analizirala vse tri primere, sem ugotovila, da je razlika v dohodku zaposlenega med primerom 1 in primerom 3 v višini 31,15 EUR, med primerom 2 in primerom 3 pa le 2,03 EUR, kar predstavlja natanko znesek plačane akontacije dohodnine zaposlenega v primeru 2. Primer 3 mi je pokazal, da pri zelo nizkih dohodkih višje olajšave bistveno ne spremenijo situacije. Posebna olajšava za drugega vzdrževanega družinskega člana ni v celoti izkoriščena, zato je v takšnih primerih bolje, da to olajšavo koristi zakonec zaposlenega, ki ima vsaj enako visoke ali višje dohodke.

Tabela 10.3 Izračun za primer 3 v EUR

Naziv	Vrednost
Bruto plača	+ 566,53
Boniteta	+ 0
Skupaj	= 566,53
Prispevki iz bruto plače zaposlenega	
Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	+ 87,81
Prispevki za zdravstveno zavarovanje	+ 36,03
Prispevki za zaposlovanje	+ 0,79
Prispevki za starševsko varstvo	+ 0,57
Skupaj	= 125,20
Akontacija dohodnine	
Bruto plača	+ 566,53
Olajšava	- 246,63
Olajšava za vzdrževanega družinskega člana	- 379,82
Prispevki	- 125,20
Osnova	= 0,00
1. razred dohodninske lestvice	× 16 %
Akontacija	= 0,00
Neto plača	
Bruto plača	+ 566,53
Prispevki	- 125,20
Akontacija	- 0,00
Neto plača	= 441,33
Materialni stroški	+ 128,73
Skupaj za izplačilo	= 570,06

Primer 4

Osnovna bruto plača zaposlenega znaša 566,53 EUR (minimalna plača). Zaposleni prejema boniteto v višini 50,00 EUR, pripada mu splošna davčna olajšava. Predpostavljam, da ima mesec 21 dni, za to mu pripada nadomestilo malice v višini 3,13 EUR dnevno in povračilo stroškov prevoza v višini 0,15 EUR na prevožen kilometer. Delavec na poti na delo in z dela prevozi 20 kilometrov dnevno.

V tabeli 10.4 sledi izračun neto plače zaposlenega in akontacije dohodnine na mesečni ravni.

Zaposleni poleg osnovne bruto plače prejema tudi boniteto v višini 50,00 EUR za posojilo z obrestno mero nižjo od tržne, ki mu ga nudi delodajalec. Bruto osebni dohodek zaposlenega tako skupaj znaša 616,53 EUR.

Prispevki za socialno varnost se obračunajo od celotnega bruto osebnega dohodka, zato so v tem primeru nekoliko višji kot v prejšnjih. Sledi izračun: $616,53 \text{ EUR} \times 22,10 \% = 136,25 \text{ EUR}$. Izračun mi pokaže dejansko razliko v višini prispevkov.

Predvidevala sem, da bo tudi višina plačane akontacije dohodnine v tem primeru nekoliko višja. Od celotnega bruto osebnega dohodka sem odbila splošno davčno olajšavo v višini 246,63 EUR mesečno in plačane prispevke za socialno varnost. Sledi izračun: $616,53 \text{ EUR} - 246,63 \text{ EUR} - 136,25 \text{ EUR} = 233,65 \text{ EUR}$. Na dobljeno osnovo za odmero akontacije dohodnine bo zaposleni plačal 16 % akontacijo dohodnine, saj dobljena osnova sodi v prvi razred dohodninske lestvice. Sledi izračun: $233,65 \text{ EUR} \times 16 \% = 37,38 \text{ EUR}$.

Neto osebni dohodek sem izračunala tako, da sem od osnovne bruto plače odštela prispevke za socialno varnost in akontacijo dohodnine. Sledi izračun: $566,53 \text{ EUR} - 136,25 \text{ EUR} - 37,38 \text{ EUR} = 392,90 \text{ EUR}$. Pri izplačilu dohodka sem morala upoštevati še materialne stroške v višini 128,73 EUR. Neto izplačilo dohodka tako znaša 521,63 EUR.

Če izračun primerjam s primerom 1, lahko ugotovim, da je neto izplačilo dohodka v tem primeru kar za 17,28 EUR nižje kot v primeru 1. Primerjava mi izpostavi dejstvo, da boniteta dviguje osnovo za izračun prispevkov za socialno varnost in osnovo za izračun akontacije dohodnine. Posledično so plačani prispevki za socialno varnost in akontacija dohodnine višji, izplačilo neto osebnega dohodka pa nižje.

Tabela 10.4 Izračun za primer 4 v EUR

Naziv	Vrednost
Bruto plača	+ 566,53
Boniteta	+ 50,00
Skupaj	= 616,53
Prispevki iz bruto plače zaposlenega	
Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	+ 95,56
Prispevki za zdravstveno zavarovanje	+ 39,21
Prispevki za zaposlovanje	+ 0,86
Prispevki za starševsko varstvo	+ 0,62
Skupaj	= 136,25
Akontacija dohodnine	
Bruto plača	+ 616,53
Olajšava	- 246,63
Prispevki	- 136,25
Osnova	= 233,65
1. razred dohodninske lestvice	× 16 %
Akontacija	= 37,38
Neto plača	
Bruto plača	+ 566,53
Prispevki	- 136,25
Akontacija	- 37,38
Neto plača	= 392,90
Materialni stroški	+ 128,73
Skupaj za izplačilo	= 521,63

Primer 5

Osnovna bruto plača zaposlenega znaša 566,53 EUR (minimalna plača). Zaposleni prejema boniteto v višini 50,00 EUR. Zaposlenemu pripada splošna davčna olajšava, uveljavlja pa tudi olajšavo za enega vzdrževanega družinskega člana. Predpostavljam, da ima mesec 21 dni, za to mu pripada nadomestilo malice v višini 3,13 EUR dnevno in povračilo stroškov prevoza v višini 0,15 EUR na prevoženi kilometer. Delavec na poti na delo in z dela prevozi 20 kilometrov dnevno.

V tabeli 10.5 sledi izračun neto plače zaposlenega in akontacije dohodnine na mesečni ravni.

Zaposleni kot v prejšnjem primeru poleg osnovne bruto plače prejema tudi boniteto v višini 50,00 EUR za posojilo z obrestno mero nižjo od tržne, ki mu ga nudi delodajalec. Bruto osebni dohodek zaposlenega tako znaša 616,53 EUR. Prispevki za socialno varnost znašajo enako kot v prejšnjem primeru, saj se parametri niso spreminjali. Sledi izračun: $616,53 \text{ EUR} \times 22,10 \% = 136,25 \text{ EUR}$.

Pri izračunu akontacije dohodnine sem morala poleg splošne davčne olajšave upoštevati še olajšavo za vzdrževanega družinskega člana v višini 181,98 EUR mesečno. Sledi izračun: $616,53 \text{ EUR} - 246,63 \text{ EUR} - 181,98 \text{ EUR} - 136,25 \text{ EUR} = 51,67 \text{ EUR}$. Osnova za izračun akontacije dohodnine je torej 51,67 EUR, obdavčitev pa je 16 %. Sledi izračun: $51,67 \text{ EUR} \times 16 \% = 8,26 \text{ EUR}$. Znesek plačane akontacije dohodnine v tem primeru znaša 8,26 EUR.

Celotni osebni dohodek zaposlenega sem izračunala tako, da sem od osnovne bruto plače odštela plačane prispevke za socialno varnost in akontacijo dohodnine, prištela pa izplačilo materialnih stroškov prehrane in prevoza. Sledi izračun: $566,53 \text{ EUR} - 136,25 \text{ EUR} - 8,26 \text{ EUR} + 128,73 \text{ EUR} = 550,75 \text{ EUR}$. Neto izplačilo dohodka zaposlenemu tako znaša 550,75 EUR.

Če primerjam neto izplačilo v primeru 4 in primeru 5, lahko ugotovim, da je neto izplačilo v primeru 5 za 29,12 EUR višje kot v primeru 4. Razlika je nastala zaradi olajšave za vzdrževanega družinskega člana, ki jo koristi zaposleni v primeru 5. Sklepam lahko, da nam koriščenje dodatnih olajšav znižuje osnovo, zato plača manj akontacije dohodnine, posledično pa je tudi izplačilo neto dohodka zaposlenega bistveno višje.

Tabela 10.5 Izračun za primer 5 v EUR

Naziv	Vrednost
Bruto plača	+ 566,53
Boniteta	+ 50,00
Skupaj	= 616,53
Prispevki iz bruto plače zaposlenega	
Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	+ 95,56
Prispevki za zdravstveno zavarovanje	+ 39,21
Prispevki za zaposlovanje	+ 0,86
Prispevki za starševsko varstvo	+ 0,62
Skupaj	= 136,25
Akontacija dohodnine	
Bruto plača	+ 616,53
Olajšava	- 246,63
Olajšava za vzdrževanega družinskega člana	- 181,98
Prispevki	- 136,25
Osnova	= 51,67
1. razred dohodninske lestvice	× 16 %
Akontacija	= 8,26
Neto plača	
Bruto plača	+ 566,53
Prispevki	- 136,25
Akontacija	- 8,26
Neto plača	= 422,02
Materialni stroški	+ 128,73
Skupaj za izplačilo	= 550,75

10.2 Izračuni za dohodke iz zaposlitve za srednji dohodkovni razred

Primer 6

Osnovna bruto plača zaposlenega znaša 1.284,79 EUR (povprečna mesečna bruto plača za leto 2007). Zaposleni ne prejema nobenih bonitet. Zaposlenemu pripada splošna davčna olajšava. Predpostavljam, da ima mesec 21 dni, za to mu pripada nadomestilo malice v višini 5,54 EUR dnevno in povračilo stroškov prevoza v višini 0,29 EUR na prevožen kilometer. Delavec na poti na delo in z dela prevozi 20 kilometrov dnevno.

V tabeli 10.6 sledi izračun neto plače zaposlenega in akontacije dohodnine na mesečni ravni.

Od bruto plače zaposlenega sem obračunala prispevke za socialno varnost, ki skupaj znašajo 22,10 % od osnovne bruto plače zaposlenega. Od tega znaša prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 15,50 %, prispevek za zdravstveno zavarovanje 6,36 %, prispevek za zaposlovanje 0,14 % in prispevek za starševsko varstvo 0,10 %. Sledi izračun: $1.284,79 \text{ EUR} \times 22,10 \% = 284,94 \text{ EUR}$. Prispevki za socialno varnost torej znašajo 284,94 EUR.

Akontacijo dohodnine sem izračunala tako, da sem od osnovne bruto plače odštela davčne olajšave, ki pripadajo zaposlenemu. V tem primeru sem upoštevala samo splošno davčno olajšavo v višini 246,63 EUR mesečno. Od osnovne bruto plače sem morala odšteti tudi prispevke za socialno varnost. Sledi izračun: $1.284,79 \text{ EUR} - 246,63 \text{ EUR} - 283,94 \text{ EUR} = 754,22 \text{ EUR}$. Rezultat mi je dal osnovo za izračun akontacije dohodnine. Osnova spada v drugi dohodninski razred, saj je višja od 598,97 EUR in nižja od 1.197,93 EUR. Obdavčitev je v drugem dohodninskem razredu 27 %. Akontacijo dohodnine sem v tem primeru izračunala tako, da osnovo do 598,97 EUR obdavčimo 16 %, razliko do osnove 754,22 EUR pa 27 %. Sledi izračun: $(598,97 \text{ EUR} \times 16 \%) + ((754,22 \text{ EUR} - 598,97 \text{ EUR}) \times 27 \%) = 95,83 \text{ EUR} + 41,92 \text{ EUR} = 137,75 \text{ EUR}$. Akontacija dohodnine znaša v tem primeru 137,75 EUR.

Izračunati sem morala še neto plačo zaposlenega. Od bruto plače sem morala odšteti prispevke za socialno varnost in akontacijo dohodnine. Sledi izračun: $1.284,79 \text{ EUR} - 283,94 \text{ EUR} - 137,75 \text{ EUR} = 863,10 \text{ EUR}$. Neto plača zaposlenega znaša torej 863,10 EUR. Poleg tega sem morala izračunati še materialne stroške, ki pripadajo zaposlenemu. Povračilo stroškov prehrane znaša 5,54 EUR na dan, kar je maksimalno po uredbi za leto 2008. Sklepala sem, da ima mesec 21 dni. Sledi izračun: $5,54 \text{ EUR} \times 21 \text{ dni} = 116,34 \text{ EUR}$. Povračilo stroškov prevoza na delo in z dela znaša 0,29 EUR na prevoženi kilometer. Zaposleni v obe smeri prevozi 20 kilometrov na dan. Sledi izračun: $0,29 \text{ EUR/km} \times 20 \text{ km/dan} \times 21 \text{ dni} = 121,80 \text{ EUR}$. Povračilo vseh materialnih stroškov torej znaša 238,14 EUR mesečno.

Neto izplačilo dohodka skupaj z materialnimi stroški znaša 1.101,24 EUR.

Tabela 10.6 Izračun za primer 6 v EUR

Naziv	Vrednost
Bruto plača	+ 1.284,79
Boniteta	+ 0,00
Skupaj	= 1.284,79
Prispevki iz bruto plače zaposlenega	
Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	+ 199,14
Prispevki za zdravstveno zavarovanje	+ 81,71
Prispevki za zaposlovanje	+ 1,80
Prispevki za starševsko varstvo	+ 1,28
Skupaj	= 283,94
Akontacija dohodnine	
Bruto plača	+ 1.284,79
Olajšava	- 246,63
Prispevki	- 283,94
Osnova	= 754,22
2. razred dohodninske lestvice	× 27 %
Akontacija	= 137,75
Neto plača	
Bruto plača	+ 1.284,79
Prispevki	- 283,94
Akontacija	- 137,75
Neto plača	= 863,10
Materialni stroški	+ 238,14
Skupaj za izplačilo	= 1.101,24

Primer 7

Osnovna bruto plača zaposlenega znaša 1.284,79 EUR (povprečna mesečna bruto plača za leto 2007). Zaposleni ne prejema nobenih bonitet. Zaposlenemu pripada splošna davčna olajšava, uveljavlja pa tudi olajšavo za vzdrževanega družinskega člana, in sicer za enega otroka. Predpostavljam, da ima mesec 21 dni, za to mu pripada nadomestilo malice v višini 5,54 EUR dnevno in povračilo stroškov prevoza v višini 0,29 EUR na prevožen kilometer. Delavec na poti na delo in z dela prevozi 20 kilometrov dnevno.

V tabeli 10.7 sledi izračun neto plače zaposlenega in akontacije dohodnine na mesečni ravni.

Ker je višina osnovne bruto plače enaka kot v prejšnjem primeru, se višina plačanih prispevkov za socialno varnost ni spremenila. Tako v celoti znašajo 283,94 EUR oziroma 22,10 % od osnovne bruto plače.

Akontacijo dohodnine sem izračunala tako, da sem od osnovne bruto plače odštela vse olajšave in znesek plačanih prispevkov za socialno varnost. Rezultat mi je dal osnovo za izračun akontacije dohodnine. Sledi izračun: $1.284,79 \text{ EUR} - 246,63 \text{ EUR} - 181,98 \text{ EUR} - 283,94 \text{ EUR} = 572,24 \text{ EUR}$. Dobljeno osnovo za izračun akontacije dohodnine se morala umestiti v prvi razred dohodninske lestvice, ki je obdavčljiv s 16 % stopnjo. Osnova je v tem primeru nižja od 598,97 EUR, ki predstavlja zgornjo mejo prvega dohodninskega razreda. Sledi izračun akontacije dohodnine: $572,24 \text{ EUR} \times 16 \% = 91,56 \text{ EUR}$. Akontacija dohodnine v tem primeru znaša 91,56 EUR. Če sem primerjala situacijo s primerom 1, sem opazila, da je v tem primeru osnova zelo nizka in spada v prvi razred. zato je posledično tudi akontacija dohodnine, ki jo plača zavezanec, ob izplačilu plače za 46,19 EUR nižja.

Neto plačo sem izračunala tako, da sem od osnovne bruto plače odštela prispevke za socialno varnost in predhodno izračunano akontacijo dohodnine. Sledi izračun: $1.284,79 \text{ EUR} - 283,94 \text{ EUR} - 91,56 \text{ EUR} = 909,29 \text{ EUR}$. Neto osnovna plača v tem primeru znaša 909,29 EUR, k njej pa sem morala prišteti še vrednost materialnih stroškov, torej povračilo prehrane na delovnem mestu in povračilo stroškov prevoza na delo in z njega. Višina povračila materialnih stroškov je enaka kot v prejšnjem primeru, saj se parametri niso spreminjali. Sledi izračun: $909,29 \text{ EUR} + 238,14 \text{ EUR} = 1.147,43 \text{ EUR}$. Izplačilo celotnega dohodka zaposlenega znaša 1.147,43 EUR.

Če sem primerjala izplačilo dohodka zaposlenemu v primeru 6 in izplačilo dohodka zaposlenemu v primeru 7, sem lahko ugotovila, da je razlika nastala v tolikšni višini, kot je nastala pri izplačilu akontacije dohodnine, torej 49,19 EUR. Zaposleni v primeru 7 dodatno uveljavlja olajšavo za vzdrževanega družinskega člana, kar mu posledično znižuje osnovo za izračun akontacije dohodnine in dviguje neto izplačilo za višino manj plačane akontacije dohodnine.

Tabela 10.7 Izračun za primer 7 v EUR

Naziv	Vrednost
Bruto plača	+ 1.284,79
Boniteta	+ 0,00
Skupaj	= 1.284,79
Prispevki iz bruto plače zaposlenega	
Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	+ 199,14
Prispevki za zdravstveno zavarovanje	+ 81,71
Prispevki za zaposlovanje	+ 1,80
Prispevki za starševsko varstvo	+ 1,28
Skupaj	= 283,94
Akontacija dohodnine	
Bruto plača	+ 1.284,79
Olajšava	- 246,63
Olajšava za vzdrževanega družinskega člana	- 181,98
Prispevki	- 283,94
Osnova	= 572,24
2. razred dohodninske lestvice	× 16 %
Akontacija	= 91,56
Neto plača	
Bruto plača	+ 1.284,79
Prispevki	- 283,94
Akontacija	- 91,56
Neto plača	= 909,29
Materialni stroški	+ 238,14
Skupaj za izplačilo	= 1.147,43

Primer 8

Osnovna bruto plača zaposlenega znaša 1.284,79 EUR (povprečna mesečna bruto plača za leto 2007). Zaposleni ne prejema nobenih bonitet, pripada mu splošna davčna olajšava, uveljavlja pa olajšavo za dva vzdrževana družinska člana. Predpostavljam, da ima mesec 21 dni, za to mu pripada nadomestilo malice v višini 5,54 EUR dnevno in povračilo stroškov prevoza v višini 0,29 EUR na prevoženi kilometer. Delavec na poti na delo in z dela prevozi 20 kilometrov dnevno.

V tabeli 10.8 sledi izračun neto plače zaposlenega in akontacije dohodnine na mesečni ravni.

Prispevke za socialno varnost sem izračunala po ustaljenem postopku in znašajo 283,94 EUR, kar znaša 22,10 % od osnovne bruto plače v višini 1.284,79 EUR.

Akontacijo dohodnine sem izračunala tako, da sem od osnovne bruto plače odštela znesek prispevkov za socialno varnost in vse olajšave, ki pripadajo davčnemu zavezancu. V tem primeru sem odštela še splošno davčno olajšavo v višini 246,63 EUR in olajšavo za prvega vzdrževanega družinskega člana v višini 181,98 EUR, za drugega pa 197,83 EUR, skupno v višini 379,81 EUR. Sledi izračun: 1.284,79 EUR – 246,63 EUR – 379,81 EUR – 283,94 EUR = 374,40 EUR. Dobljeno osnovo za odmero akontacije dohodnine sem razvrstila v prvi dohodninski razred, ki osnovo obdavči s 16 % stopnjo. Sledi izračun: 374,40 EUR × 16 % = 59,90 EUR.

Izračunati sem morala še neto plačo, na način da sem od bruto plače odštela prispevke za socialno varnost, akontacijo, prištela pa materialne stroške. Sledi izračun: 1.284,79 EUR – 283,94 EUR – 59,90 EUR + 238,14 EUR = 1.179,09 EUR.

Če sem primerjala izračun s primerom 7, sem lahko ugotovila, da v tem primeru zaposleni plača bistveno manj akontacije dohodnine, saj si z dvema olajšavama za vzdrževane družinske člane znižuje davčno osnovo, posledično pa plača akontacijo dohodnine samo v višini 16 % od osnove. Zaposleni tako mesečno lahko razpolaga z 31,66 EUR več kot zaposleni v primeru 7.

Tabela 10.8 Izračun za primer 8 v EUR

Naziv	Vrednost
Bruto plača	+ 1.284,79
Boniteta	+ 0,00
Skupaj	= 1.284,79
Prispevki iz bruto plače zaposlenega	
Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	+ 199,14
Prispevki za zdravstveno zavarovanje	+ 81,71
Prispevki za zaposlovanje	+ 1,80
Prispevki za starševsko varstvo	+ 1,28
Skupaj	= 283,94
Akontacija dohodnine	
Bruto plača	+ 1.284,79
Olajšava	- 246,63
Olajšava za vzdrževanega družinskega člana	- 379,81
Prispevki	- 283,94
Osnova	= 374,40
1. razred dohodninske lestvice	× 16 %
Akontacija	= 59,90
Neto plača	
Bruto plača	+ 1.284,79
Prispevki	- 283,94
Akontacija	- 59,90
Neto plača	= 940,95
Materialni stroški	+ 238,14
Skupaj za izplačilo	= 1.179,09

Primer 9

Osnovna bruto plača zaposlenega znaša 1.284,79 EUR (povprečna mesečna bruto plača za leto 2007). Zaposleni prejema boniteto v višini 200,00 EUR bruto, pripada mu samo splošna davčna olajšava. Predpostavljam, da ima mesec 21 dni, za to mu pripada nadomestilo malice v višini 5,54 EUR dnevno in povračilo stroškov prevoza v višini 0,29 EUR na prevožen kilometer. Delavec na poti na delo in z dela prevozi 20 kilometrov dnevno.

V tabeli 10.9 sledi izračun neto plače zaposlenega in akontacije dohodnine na mesečni ravni.

Zaposleni poleg osnovne bruto plače prejema tudi boniteto v višini 200,00 EUR za uporabo vozila v privatne namene, ki mu ga nudi delodajalec. Bruto osebni dohodek zaposlenega tako skupaj znaša 1.484,79 EUR.

Prispevke za socialno varnost sem obračunala od celotnega bruto osebnega dohodka, zato so v tem primeru nekoliko višji kot v prejšnjih. Sledi izračun: $1.484,79 \text{ EUR} \times 22,10 \% = 328,14 \text{ EUR}$. Izračun mi pokaže razliko v višini prispevkov.

Predvidevala sem, da bo tudi višina plačane akontacije dohodnine v tem primeru nekoliko višja. Od celotnega bruto osebnega dohodka sem odbila splošno davčno olajšavo v višini 246,63 EUR mesečno in plačane prispevke za socialno varnost. Sledi izračun: $1.484,79 \text{ EUR} - 246,63 \text{ EUR} - 328,14 \text{ EUR} = 910,02 \text{ EUR}$. Osnova za odmero akontacije dohodnine je razmeroma visoka, vendar še vedno spada v drugi dohodninski razred. Osnova do spodnje meje drugega dohodninskega razreda 598,97 EUR bruto je obdavčena s 16 % stopnjo, osnova nad to mejo do 910,02 EUR pa po stopnji 27 %. Sledi izračun: $(598,97 \text{ EUR} \times 16 \%) + ((910,02 \text{ EUR} - 598,97 \text{ EUR}) \times 27 \%) = (95,84 \text{ EUR} + 83,98 \text{ EUR}) = 179,81 \text{ EUR}$. Akontacija dohodnine v tem primeru znaša 179,82 EUR.

Neto osebni dohodek sem izračunala tako, da sem od osnovne bruto plače odštela prispevke za socialno varnost in akontacijo dohodnine. Sledi izračun: $1.284,79 \text{ EUR} - 328,14 \text{ EUR} - 179,82 \text{ EUR} = 776,83 \text{ EUR}$. Pri izplačilu dohodka sem morala upoštevati še materialne stroške v višini 238,14 EUR. Neto izplačilo dohodka tako znaša 1.014,97 EUR.

Izračun sem primerjala s primerom 6, ugotovila pa sem, da je neto izplačilo dohodka v tem primeru kar za 86,27 EUR nižje kot v primeru 6. Primerjava mi je izpostavila dejstvo, da boniteta dviguje osnovo za izračun prispevkov za socialno varnost in osnovo za izračun akontacije dohodnine. Posledično so plačani prispevki za socialno varnost in akontacija dohodnine višji, izplačilo neto osebnega dohodka pa nižje.

Tabela 10.9 Izračun za primer 9 v EUR

Naziv	Vrednost
Bruto plača	+ 1.284,79
Boniteta	+ 200,00
Skupaj	= 1.484,79
Prispevki iz bruto plače zaposlenega	
Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	+ 230,14
Prispevki za zdravstveno zavarovanje	+ 94,43
Prispevki za zaposlovanje	+ 2,08
Prispevki za starševsko varstvo	+ 1,48
Skupaj	= 328,14
Akontacija dohodnine	
Bruto plača	+ 1.484,79
Olajšava	- 246,63
Prispevki	- 328,14
Osnova	= 910,02
2. razred dohodninske lestvice	× 27 %
Akontacija	= 179,82
Neto plača	
Bruto plača	+ 1.284,79
Prispevki	- 328,14
Akontacija	- 179,82
Neto plača	= 776,83
Materialni stroški	+ 238,14
Skupaj za izplačilo	= 1.014,97

Primer 10

Osnovna bruto plača zaposlenega znaša 1.284,79 EUR (povprečna mesečna bruto plača za leto 2007). Zaposleni prejema boniteto v višini 200,00 EUR bruto. Zaposlenemu pripada splošna davčna olajšava, uveljavlja pa tudi olajšavo za enega vzdrževanega družinskega člana. Predpostavljam, da ima mesec 21 dni, za to mu pripada nadomestilo malice v višini 5,54 EUR dnevno in povračilo stroškov prevoza v višini 0,29 EUR na prevožen kilometer. Delavec na poti na delo in z dela prevozi 20 kilometrov dnevno.

V tabeli 10.10 sledi izračun neto plače zaposlenega in akontacije dohodnine na mesečni ravni.

Zaposleni prejema boniteto za uporabo službenega vozila v privatne namene v višini 200,00 EUR bruto. Njegov bruto osebni dohodek tako v celoti znaša 1.484,79 EUR.

Prispevki za socialno varnost, tako kot v prejšnjem primeru, znašajo 328,14 EUR, kar predstavlja natanko 22,10 % od bruto osebnega dohodka.

Osnovo za odmero akontacije dohodnine sem izračunala tako, da sem od bruto osebnega dohodka odštela olajšave, ki pripadajo zaposlemu, in prispevke za socialno varnost. Sledi izračun: 1.484,79 EUR – 264,63 EUR – 181,98 EUR – 328,14 EUR = 728,04 EUR. Osnova za izračun akontacije dohodnine v tem primeru znaša 728,04 EUR. Osnovo sem umestila v drugi dohodninski razred. Osnova do višine 598,97 EUR je obdavčena s 16 % stopnjo, osnova od 598,97 EUR do 728,04 EUR pa 27 %. Sledi izračun: $(598,97 \text{ EUR} \times 16 \%) + ((728,04 \text{ EUR} - 598,97 \text{ EUR}) \times 27 \%) = (95,84 \text{ EUR} + 34,84 \text{ EUR}) = 130,68 \text{ EUR}$.

Neto plačo sem izračunala tako, da sem od bruto plače odštela prispevke za socialno varnost in akontacijo dohodnine, prištela pa znesek povračila materialnih stroškov. Sledi izračun: 1.284,79 EUR – 328,14 EUR – 130,68 EUR + 238,14 EUR = 1.064,11 EUR.

Izplačilo neto dohodka zaposlenega je bilo v tem primeru višje od prejšnjega za 49,14 EUR zaradi olajšave za vzdrževanega družinskega člana, ki jo je zaposleni uveljavljal. Tako sem ugotovila, da lahko zaposleni v tem primeru mesečno razpolaga z višjim dohodkom, kot zaposleni v prejšnjem primeru.

Tabela 10.10 Izračun za primer 10 v EUR

Naziv	Vrednost
Bruto plača	+ 1.284,79
Boniteta	+ 200,00
Skupaj	= 1.484,79
Prispevki iz bruto plače zaposlenega	
Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	+ 230,14
Prispevki za zdravstveno zavarovanje	+ 94,43
Prispevki za zaposlovanje	+ 2,08
Prispevki za starševsko varstvo	+ 1,48
Skupaj	= 328,14
Akontacija dohodnine	
Bruto plača	+ 1.484,79
Olajšava	- 246,63
Olajšava za vzdrževanega družinskega člana	- 181,98
Prispevki	- 328,14
Osnova	= 728,04
2. razred dohodninske lestvice	× 27 %
Akontacija	= 130,68
Neto plača	
Bruto plača	+ 1.284,79
Prispevki	- 328,14
Akontacija	- 130,68
Neto plača	= 825,97
Materialni stroški	+ 238,14
Skupaj za izplačilo	= 1.064,11

10.3 Izračuni za dohodke iz drugega pogodbenega razmerja

Primer 11

V tabeli 10.11 sledi primer izračuna obdavčitve avtorskih honorarjev in dohodkov po podjemnih pogodbah.

Bruto dohodek za opravljeno delo znaša 1.000,00 EUR. Zakon predvideva za 10 % zmanjšanje osnove, kar se šteje za normirane stroške, ki so izvzeti iz obdavčitve. Osnova za izračun akontacije dohodnine znaša 900,00 EUR. Avtorski honorarji in izplačila dohodkov iz podjemnih pogodb so zakonsko obdavčeni z 25 % akontacijo

dohodnine, kar znaša 225,00 EUR. Neto izplačilo zavezanca po davčnem odbitku znaša 775,00 EUR.

Tabela 10.11 Izračun za primer 11 v EUR

Naziv		Znesek
Bruto dohodek	=	1.000,00
Zmanjšanje osnove za 10 %	-	100,00
Davčna osnova	=	900,00
Akontacija 25 %	-	225,00
Neto izplačilo	-	775,00

Primer 12

Zasluzki študentov in dijakov, prejeti preko študentske napotnice pooblašene organizacije, niso obdavčeni do višine 400,00 EUR na posamezno napotnico. Obdavčitev pa nastopi tudi v primerih, kadar je oseba dopolnila 26 let in se je na dodiplomski ali podiplomski študij vpisala po 26 letu ali je preteklo od zadnjega vpisa na dodiplomski študij več kot 6 let in na podiplomski študij več kot 4 leta. Obdavčene so tudi osebe, ki sicer imajo status študenta ali dijaka, vendar imajo status nerezidenta.

V tabeli 10.12 je prikazan izračun obdavčitve prejemkov študentov in dijakov.

Bruto dohodek za opravljeno delo znaša 600,00 EUR. Zakon predvideva zmanjšanje osnove za 10 %, kar se šteje za normirane stroške, ki so izvzeti iz obdavčitve. Osnova za izračun akontacije dohodnine znaša 540,00 EUR. Akontacija dohodnine se odmeri v višini 25 % od osnove, kar znaša 135,00 EUR. Neto izplačilo študenta ali dijaka po davčnem odbitku znaša 465,00 EUR.

Tabela 10.12 Izračun za primer 12 v EUR

Naziv		Znesek
Bruto dohodek	=	600,00
Zmanjšanje osnove za 10 %	-	60,00
Davčna osnova	=	540,00
Akontacija 25 %	-	135,00
Neto izplačilo	-	465,00

11 SKLEP

Obdavčitev dohodka iz zaposlitve je zelo kompleksno in celovito področje. Glede na dejstvo, da je v zadnjih letih Slovenija na področju obdavčevanja doživela kar nekaj korenitih sprememb, je za razumevanje vseh značilnosti Zakona o dohodnini potrebno precej časa. Področje se še vedno spreminja in dopolnjuje, zato je za ažurnost podatkov in informacij o obdavčitvi dohodka iz zaposlitve treba večkrat mesečno spremljati spremembe in dopolnitve.

Obdavčitev dohodka iz zaposlitve je področje, s katerim se prej ali slej sreča vsak posameznik. Usvojitev osnov Zakona o dohodnini ni zahtevna, vseeno pa se velikokrat pojavijo nejasnosti, saj ima vsak davčni zavezanec drugačen primer obdavčitve. Davčnim zavezancem se v praksi nenehno pojavljajo nova vprašanja, predvsem dve, v kakšni meri uveljavljati olajšave in kakšen znesek davka bodo morali plačati ob določenih predpostavkah. Primer se še bolj zaplete, če davčni zavezanec prejema tudi druge dohodke, kot npr. dohodek iz kmetijske dejavnosti, kar pa je mogoče že ena od tem za nadaljnjo diskusijo.

Dohodnina je davek na dohodek fizičnih in pravnih oseb. Dejstvo je, da več dohodka, kot ga bomo ustvarili, več davka bomo plačali. Akontacijo dohodnine davčni zavezanci plačujemo mesečno pri vsakem izplačilu dohodka. Višina odtegljaja je odvisna predvsem od višine osebnega dohodka in od davčnih olajšav, ki jih uveljavljamo. Pomembno je, da je plačilo davka enakomerno razdeljeno čez celo leto, saj na ta način davčnega zavezanca »obvezni prispevek« ne udari naenkrat.

Rezultat proučevanja Zakona o dohodnini poda dejstvo, da se mora davčni zavezanec zavedati svojih pravic in obveznosti ter na pošten način »pretentati« državo, tako da dobro preuči svoje možnosti. Na letni ravni lahko družina z dvema otrokoma prispeva državi bistveno manj davka, kot bi ga sicer. To pomeni, da morajo ustrezne davčne olajšave koristiti tisti davčni zavezanci, ki si bodo s tem najbolj znižali končno plačilo davka.

LITERATURA

- Galič, Jana. 2007. *Obdavčitev plač in drugih dohodkov iz zaposlitve po novi davčni zakonodaji*. Lesce: Legat.
- Hieng, Romana. 2006. Pošiljanje podatkov za odmero dohodnine (po novem izključno v elektronski obliki, nič več na papirju). *IKS, revija za računovodstvo in finance* 33 (12): 7–24.
- Klun, Maja. 2007. *Davčni sistem*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Kobal, Aleš. 2004. *Dohodnina po novem*. Maribor: Davčno-finančni raziskovalni inštitut.
- Kobal, Aleš. 2006. Obdavčitev fizičnih oseb v letu 2007. V *10. kongres društva davčnih svetovalcev Slovenije, Čatež 2006*, 35–39. Zbornik referatov. Ljubljana: Društvo davčnih svetovalcev Slovenije.
- Kovač, Matjaž. 2004. *Obdavčevanje svetovnega dohodka*. Maribor: Davčni inštitut.
- Kovač, Matjaž. 2006. Pomembnejše spremembe obdavčevanja dohodkov v Sloveniji po davčni reformi. *IKS, revija za računovodstvo in finance* 33 (12): 38–60.
- Kranjec, Marko. 2003. *Davki in proračun*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Krkovič, Alenka. 2005. *Dohodnina po novem zakonu*. Interno gradivo, Agencija M servis.
- Kruhar Puc, Romana in Jana Galič. 2005. *Obdavčitev plač in drugih osebnih prejemkov ter povračila stroškov v zvezi z delom*. Lesce: Legat.
- Kruhar Puc, Romana in Jana Galič. 2006. *Obdavčitev plač in drugih osebnih prejemkov ter povračila stroškov v zvezi z delom, dodatek 1*. Lesce: Legat.
- Milost, Franko in Vilma Milunovič. 2001. *Obdavčitev podjetij*. Koper: Visoka šola za management.
- Mitrović, Siniša. 2005. Predgovor. V *Predpisi o dohodnini*, ur. Daša Oštir. Ljubljana: Inštitut za javne finance.
- Ošljaj, Biserka. 2005. *Zakon o dohodnini z uvodnimi pojasnili*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Oštir, Daša, ur. 2005. *Predpisi o dohodnini*. Ljubljana: Inštitut za javne finance.
- Roštan, Irena. 2007. Stroški dela kot element konkurenčnosti. *HRM, strokovna revija za ravnanje z ljudmi pri delu* 5 (20): 17–21.
- Stanovnik, Tine. 2008. *Javne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Stiglitz, Joseph E. 2000. *Economics of the Public Sector*. New York, London: W. W. Norton.
- Škof, Bojan, Marian Wakounig, Bojan Tičar, Saša Jerman, Aleš Kobal in Aleš Ferčič. 2007. *Davčno pravo*. Maribor: Pravna fakulteta in Davčno-finančni raziskovalni inštitut.

VIRI

- Davčna uprava Republike Slovenije. 2008. *Stopnje dohodnine za leto 2005*.
[Http://www.durs.gov.si/si/fizicne_osebe/dohodnina_za_fizicne_osebe_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2005](http://www.durs.gov.si/si/fizicne_osebe/dohodnina_za_fizicne_osebe_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2005) (15. 1. 2008).
- Davčna uprava Republike Slovenije. 2008. *Stopnje dohodnine za leto 2006*.
[Http://www.durs.gov.si/si/fizicne_osebe/dohodnina_za_fizicne_osebe_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2006](http://www.durs.gov.si/si/fizicne_osebe/dohodnina_za_fizicne_osebe_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2006) (15. 1. 2008).
- Davčna uprava Republike Slovenije. 2008. *Stopnje dohodnine za leto 2007*.
[Http://www.durs.gov.si/si/fizicne_osebe/dohodnina_za_fizicne_osebe_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2007](http://www.durs.gov.si/si/fizicne_osebe/dohodnina_za_fizicne_osebe_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2007) (15. 1. 2008).
- Ministrstvo za finance. 2006. *Davčna reforma za boljši jutri*.
[Http://www.slovenijajutri.gov.si/uploads/tx_publicacije/davcna_reforma_za_boljsi_jutri.pdf](http://www.slovenijajutri.gov.si/uploads/tx_publicacije/davcna_reforma_za_boljsi_jutri.pdf) (26. 5. 2007).
- Ministrstvo za finance. 2008. Konsolidirana globalna bilanca javnega financiranja.
Bilten javnih financ 10 (3): 5–22.
[Http://www.mf.gov.si/slov/tekgib/bilten/tekoci_bilten_2008_mar.pdf](http://www.mf.gov.si/slov/tekgib/bilten/tekoci_bilten_2008_mar.pdf) (5. 5. 2008).
- ZDavP (Zakon o davčnem postopku). *Uradni list RS*, št. 21/2006.
- ZDR (Zakon o delovnih razmerjih). *Uradni list RS*, št. 42/2002.
- ZDoh-1 (Zakon o dohodnini 1). *Uradni list RS*, št. 59/2006.
- ZDoh-2 (Zakon o dohodnini 2). *Uradni list RS*, št. 117/2006 in 33/2007.

